NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

SAYI: 30
KASIM 2012

MESCİD-İ AKSA

NEVZUHUR

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

SAYI : 30 KASIM 2012

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da iade edilmez.

BU SAYIDA

AVRASYA'DA RUNİK YAZI

M.TURGAY KÜRÜM

GEÇMEZ AKÇE SAHİBİNE DÖNERDİ

ANDAÇ

HAÇLI ORDULARI KUDÜS'TE

ALİ DEMİREL

"ŞEB-Î YELDÂ-YI HİCRÂN İÇRE KALDIM"

MUSTAFA AKBABA

DERGİLER DERYÂSINDAN - 19
TÜRKİYE İLE ATAYURTLAR ARASINDA KÜLTÜR KÖPRÜLERİ
KARDEŞ DERGİLER - 5.Bölüm

MEHMET ŞADİ POLAT

EYLÜL DENİZİNDE BİR MARTI

MUSTAFA AKBABA

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli NEVZUHUR dostları;

2012 yılının son dergisi olan 30. sayımızla huzurlarınızdayız. Böylece 5 yılını geride bırakan NEVZUHUR, Ocak 2013 sayısı ile 6. yaşına adım atmış olarak çıkacaktır. Temennimiz, nice yıllara birlikte uzanmaktır.

Araştırmacı M. TURGAY KÜRÜM'ün makâlesi bu sayımızda son buluyor. 27. sayıdan beri devam eden ve ilgi uyandıran bu yazı, biz Türklerin tarihin her döneminde, kültürümüzle ve inancımızla dünyanın her yerinde olduğumuzun bir kanıtıdır. (28. ve 29. sayılarda Sayın M. Turgay KÜRÜM'ün soyadı sehven KRÜM olarak yazılmıştır. Düzeltir, özür dileriz.)

ANDAÇ; yine orijinal bir yazısıyla karşınıza çıkıyor. Satır aralarında dolaşırken bir taraftan yüzünüzde tebessümler oluşacak, diğer taraftan bir bölgemizin geçmişte de kalsa âdet ve geleneklerini öğrenmiş olacaksınız.

ALİ DEMİREL'in Haçlıları konu alan yazısı devam ediyor. Haçlıların ne vahşetler yaptıklarını insanlarımız tam olarak bilmiyor, yeni yeni öğreniyorlar. Sanmayın bu zihniyet tarihte kaldı. Günümüzde de dünyanın muhtelif yerlerinde yaşananlar yazılanlardan daha farklı değil. Söz konusu yazı serimizin bu sayıdaki başlığı; HAÇLI ORDULARI KUDÜSTE.

MUSTAFA AKBABA yazısına bir güftenin ilk mısrai olan; "ŞEB-Î YELDÂ-YI HİCRÂN İÇRE KALDIM" başlığını koymayı uygun görmüş. Sebebini merak ediyorsanız okumanız gerekecek. Ayrıca yazarımızın, okuyucusunu ötelere götürecek olan EYLÛL DENİZİNDE BİR MARTI unvanlı şiirini de sayfalarımız arasında bulacaksınız.

DERGİLER DERYÂSINDAN üst başlığı ile sürdürdüğümüz yazı serisi bu defa tek imzayla karşınıza çıkıyor. MEHMET ŞADİ POLAT; kardeş dergilerin 5. Bölümünde MOSTAR ve TUNA BOYLARI dergilerini tanıtıyor.

www.mustafaakbaba.com adresinden menüdeki *NEVZUHUR* link'ine tıklayarak bütün arşivimize ulaşabilirsiniz.

NEVZUHUR

AVRASYA'DA RUNİK YAZI

M. TURGAY KÜRÜM
turgay@antalyaonline.net

Vikingler

Bu konuda batılı bilim adamlarınca en güvenilir ve de kabul edilebilir kaynak, 1179 - 1241 yıllarda yaşamış İzlanda'lı tarih ve destan yazarı, devlet adamı Snorri Sturlason'un Heimskringla isimli eseridir. Bu eserin "The Ynglinga Saga" isimli bölümünde tanrı- kral Odin hakkında konumuzla ilgili bölümler şöyledir:
http://sunsite.berkeley.edu/OMACL/Heimskringla/ynglinga.html
"Asya'daki Don (Tanaquisl) Nehrinin doğusundaki ülkeye Asaland veya Asaheim (As-a ülkesi) denir. Bu ülkenin başkentine de Asgaard (As'ların surlu-guard,korumalı- şehri) denir. Bu şehrin Kralı (chief) Odin idi." (2. bölüm) "..... Odin'in büyük topraklara sahip olduğu dağın güney yamacı Türk ülkesine (Turkland) uzak değildi." (5.bölüm) Odin'in Don ile İdil nehirleri arasında bulunan, kendini "As" diye niteleyen halkın yaşadığı ülkenin başkentinde Kral veya şef olduğunu ve ülkesinin Türklerle komşu olduğunu açık bir şekilde görmekteyiz. Tarihi bilgiler ve adı gecen eserdeki diğer bilgilerin ışığında Odin'in, M.S. 3. YY da Karadeniz'in kuzeyine gelen Got'lardan olduğu, Don ve İdil nehirleri arasına hakim olan Got kabilesinin lideri olduğunu, Germanarik in Hristiyan olması sonrasında yaşanan süreçte pagan inancını koruyarak ana yurdu olan İskandinavya'ya (Gotaland) Avrupaya Hun akınları başlamadan, kabilesiyle geri döndüğü ve İskandinavya'da Viking krallığını kurduğu anlaşılmaktadır. Vikinglerin 9.yy sonuna kadar pagan inancını korudukları bilinmektedir (İbni Fadlan-Fazlan, Seyahatname) Odin İskandinavlara okuma yazmayı (Runik alfabeyi) öğretmiştir. Odin öncesi İskandinavya'da yazı yoktur. Odin öncesinde İskandinav takviminde bir yıl on ay dır. Odin buna iki ay daha ilave etmiştir. (Muhtemelen Türk'lerin 12 aylı takviminden esinlenmiştir) Odin'in aynı zamanda sihirli-büyülü (Magic) güçleri vardır. Ülkesine düşmanlar yaklaşınca büyük fırtınalar yaratır yağmur ve kar yağdırarak düşmanların geri dönmesini sağlar. Ülkesini bu şekilde korur. (Aynen Türklerde de gördüğümüz "yada" taşı olayında olduğu gibi)

Odin'in sarayının kapılarını bozkurtlar korur. Bozkurt İskandinav toplumlarınca da önemli bir semboldür. Mitolojik bir ifade olan bu olguyu, Odin'in kraliyet muhafız birliğinin Turani- Türk askerlerden kurulu olabileceği şeklinde yorumlamak ister istemez bize tarihte pek çok kralın muhafız birliklerini Türklerden seçmiş olduğunu anımsatır. İskandinav mitolojisinde Odin'in iki tane kuzgunu (Bir cins karga- Raven) vardır. Bunlar konuşabilmekte ve sabahları uçup akşamları Odin'in omuzlarına konarak ona tanrılardan (muhtemelen civardaki ülkelerin krallarının neler yaptığından) haberler anlatırlar.

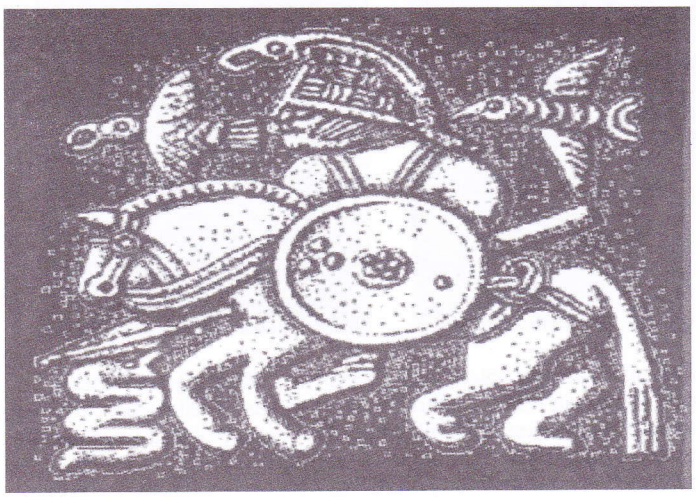

Resim 18: Aynen Uygurların kralı Buku Tegin'in (Büyü prensi ?) üç kargası gibi (Cuveyni, Tarih-i Cihan Güşa, S.104 Kültür B. yay. No:2253,1988 Ankara)

Bu benzer motifler sadece Odin ile sınırlı değildir. İskandinav mitolojisinde de kutsal hayat-yaşam ağacı vardır. Yggdrasil (Yigaç asil?) denen bu ağacın üzerinde 9 şehir vardır. (Türk mitolojisindeki Kutsal ağaçta 9 dal vardır) Bu şehirlerin 4 ü ağacın dallarında (yukarısında) 4 ü köklerinde biri de gövdesindedir (İnsanlar bu gövdedeki şehirde yaşarlar. Yukarıda iyi-olumlu tanrıların şehirleri, köklerinde ise kötü- olumsuz tanrıların şehirleri vardır. Aynen Türklerde şamanların bu ağacı kullanarak gök tanrılara veya yersu-yer altı tanrılarına ulaşması motifinde olduğu gibi) İskandinav otokton halklarından Samiler de uzun süre şaman pagan inançlarını korudular.

Resim 19: Bir Sami şaman ayini
http://www.ub.uit.no/northernlights/eng/myths09.htm
İskandinav mitolojisinde Odin'in keçisi vardır. Acıkınca bu keçiyi yer. ancak kemiklerini korur. Ertesi gün keçi kemiklerinden tekrar canlanır. Yaşamın veya tekrardan yaşamın kemiklerden olacağına inanç ve kemiklere zarar vermeme inancı Türk toplumlarında da mevcuttur. Öyle ki büyük düşmanların kemikleri de yok edilir. Bütün bunların yanı sıra giyim ölü gömme ve dini ritüeller konusunda da pek çok benzer yanlarda mevcuttur.öİsveç'te Stokolm yakınındaki Birka antik şehrinde yapılan kazılarda bulunan mezarlar Altaylarda bulunanların benzeridir.

Açılan bir mezarda, ölen kişi giysileriyle, silahlarıyla, yiyecek ve içecek kaplarıyla muhtemelen oturur vaziyette ve iki kurban edilmiş at ve at arabası tekerleriyle birlikte bulunmuştur. Civarda açılmadan korunan daha pek çok benzer mezar vardır.
http://www.vikinganswerlady.org/Birka.htm
http://home1.swipnet.se/~w-14723/birka/birke010.html
Odin'in bugünkü Ukrayna'da yaşayan ve kendine "As" denen toplumun kıralı olduğuna yukarda değinmiştik. "Asgrad" As'ların surlu şehri anlamında (Belgrad gibi grad= guard=koruma.) Peki bu "As" toplumu nedir ve geçmişte ve bugün bu kimliği kullanan toplumlar anılan bölgede (Don-İdil civarı) var mı? "AS" kavramının geçtiği - vurgulandığı- bazı kelimeler şunlardır. ("S" harfi rahatlıkla "Z" olarak da kullanıla bilinir) As = Tarihte Sarmatları (Alanları) oluşturan kavimlerden biri As= Bugün Kafkaslarda yaşayan Karaçay Türklerinin, Osetlerin, kendilerini tanımladıkları kavim ismi Aset = Oset - Osetya halkı Askit= İskitler-Sakalar Askuzai = Asur belgelerinde İskitlere verilen isim (Kuzey As halkı) Asur = Anadolu'da kurulan devlet (Ur şehir anlamında kullanıldığıdüşünülürse As Şehri) Azak = Kırımın doğusundaki deniz (Asov) . (As halkının Ak - kutsal sütdenizi) (Akgöl Akdeniz gibi Altay mitolojisinde kutsal süt denizi) Azer = Azerbaycan halkının ismi (As eri -askeri-erkeği) Astrakhan = Hazar denizinin kuzeyindeki tarihi ticaret şehri (As Tarkan tarhan as komutanı ??)
Hakas = Altaylarda yaşayan kendilerine Saka(İskit) da diyen Türkler. (Hak sonradan alınmış, doğru- güvenilir- gerçek anlamında bir ek olabilir mi ?)
Ok (Q) eski Türklerde kavim anlamında da kullanıldığı (on ok- üç ok vs) Düşünülürse Kaf_q_as = Kafkas (kaf-ok-as) Kaf dağı as halkı. (kaf= Türk mitolojisindeki kutsal dağ) Q_as_er =) Khazar-Hazar - Karayim, Türkleri. (Ok- as- er) Q_as_aq = Kazaklar (ok- as- ak – Soylu as kavmi. Ak budun – kara budun da olduğu gibi Ak soylu asil anlamında.) Ab_as = Abazya halkı (kutsal As' lar . Ab ulu- Kutsal anlamında) Asena= Türk mitolojisinde ki dişi kurt, Türk devlet geleneğinde Hakan soyu. As ana = Altay mitolojisindeki Tanrı "Umay" ın diğer adı (Hakaslar Umaya As kız da derler) Askil= Batı Göktürk İmp.'da önemli bir kavim ve kralının adı As_paruh = Volga Bulgar devletinin kurucusu Türk prensi Asya = As ülkesi (Romanya, Finlandiya gibi) Kıtanın adı. "As" ortak bir inanç kimliği olarak (Şaman-pagan), uzun süre bölgede yaşayan halklar tarafından, ırk farkı gözetilmeden kullanılmış bir üst kimlik (İnanç kimliği) olmuş kanısındayım.

İskandinavya'da Runik Yazı

İskandinavya'da bulunan Runik yazılar genelde 2 kategoride ele alınır. Birinci kategoridekilere 24 sembollü eski "Oldest Runik" yazı denir. İkinci kategoridekilere 16 sembollü Viking çağı " Viking Age" runik yazısı denir. Yani iki farklı alfabe ve yazı söz konusudur. Bu bölümde yaralandığımız temel eserler; - *Prof. Sven B. F. Jansson, Runinskrifter i Sverige, AWE / Gebers 1963, İngilizce baskısı Runes in Sweden Royal Academy of Letters ... GIDLUNDS Warnamo / Sweden 1987*
- *Turgay Kürüm, FUTHARK ALFABESİNİN GİZEMİ, 1994 Antalya.*
www.antalyaonline.net/futhark
Futhark diye de adlandırılan 3500 civarında yazılı kaya vardır . Bunlardan çok azı (%10) civarında Eski kategoriye girmektedir. Viking çağı yazıtları yani 16 sembollü alfabeyle yazılanlar soldan sağa doğru mükemmel bir şekilde Nordik dilde okunmakta ve bu yazının 17. YY la kadar İskandinavya'da kullanılmakta olduğu bilinmektedir.
En belirgin farklardan biri de eski (24 sembollü) denen yazıların sağdan sola yazılmış olmasıdır.
Eskilere Tanrı Odin zamanından kalma büyü yazısı denmektedir. Çünkü bunların İskandinav dillerinde okunması mümkün olmamıştır. İskandinav dillerinde okuma çalışmaları yapılmışsa da kabul görmemiştir. Okunamadığı için bu yazıtlara mistik bir anlam yüklenmiş, bu yazıların büyü amacıyla yazıldığı düşünülmüştür.
Run kelimesinin İskandinav dilinde esas anlamı da "büyü yazısı" demektir. İskandinavya-ve Almanya'da bulunan taşınabilir ev eşyalarında (kapkacak, tarak kandil vs.) bulunan runik yazılardan bazısının üzerindeki yazılar İskandinav dilleri ile okunamayınca Türk Runik alfabesiyle başarılı okuma çalışmaları yapılmış, ancak bunların ticaretle buraya geldiği düşünülmüştür. Orhun yazıtları ilk bulunduğunda bilim dünyası yaklaşık 100 yıl bu yazıtların Orta Asya'ya giden Vikingler tarafından yazıldığına inanmış, Thomsen tarafından bu yazıtlar Türkçe okununca bu sefer her iki yazının birbiriyle ilişkisinin olmadığı düşünülmüş ve savunulmuş. Tarihi ve yukarıda saydığım diğer bulgulardan da anlaşılacağı gibi her iki toplum da Avrasya'da tarihin bir döneminde bir arada olmuşlar. Birbirlerinden etkilenmişler ve birbirlerine karışmışlar. İskandinavlar Hıristiyanlığı uzun yıllar kabul etmemiş pagan inançlarını korumuşlar ve yazı olarak da Hıristiyan Bizans'ın çok daha önceden alınıp geliştirilmiş bir tür Runik yazı ve alfabe olan Greek-Latin alfabesini değil şaman İskit bakiyeleri ve Hun'ların Runik yazısını alarak kendilerine 16 sembollü alfabe yapıp kullanmışlar. İskandinavya'da bulunan 24 harfli denen (aslında 24 ten fazla sembol mevcut) az sayıdaki yazıtların da Hun merkezi otoritesine baş kaldırıp Gotlara katılan veya Hun hakimiyet alanı olan İskandinavya da yerleştirilmiş ve belki de Hun İmparatorluğu yıkıldıktan sonra oraya göçen, bugün Türkçe dediğimiz dilin belki de unutulmuş, yok olmuş bir kolunu kullanan kabilelere ait olması hiç de düşük bir olasılık değildir. Bu bölgelerde bu kabilelerin özellikle de Hristiyanlık yaygınlaşınca

zamanla asimile olup yok olması da kaçınılmazdır. Bizi ilgilendiren "24 sembollü Futhark" yada "Oldest Runik" denen yazıtlardır.

Prof. Jansson un anılan eserinde (Sayfa 13) bu alfabe şu şekilde ses değerlendirilmesine tabi tutulmuştur.

The Primitive Norse futhark.

Bu semboller Kylever Taşı olarak bilinen yazıttan alınmıştır. Hiçbir sembolün 2 defa tekrarlanmamasından yola çıkarak, Alfabe olarak değerlendirilmiştir. Soldan sağa ilk altı sembolden yola çıkarak da Futhark alfabesi denmiştir. Taşın asıl resmi aşağıdadır.

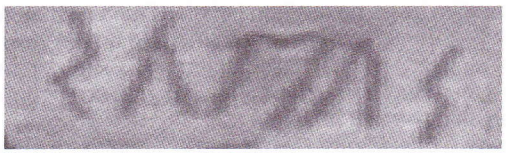

Resimden de açıkça görüldüğü gibi, kaya üzerindeki yazı sağdan sola ve aşağıdan yukarıya yazılmıştır. Yazıda 24 sembolden sonra 5 sembol daha vardır ve yazının (sağdan sola yer olmadığı için) devamıdır. Bu beş sembolde bulunan sembollerden bazısı yazı içinde tekrarlamaktadır. İlk 24 sembolü 1994 de kayanın elime geçen resmini esas alarak , Göktürk alfabesi ve okuma sistemiyle yaptığım okuma çalışması şöyledir.

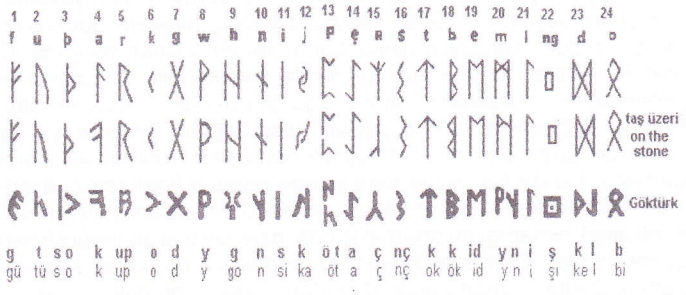

23. Sembol Tonyukuk yazıtlarında aynen Futhark alfabesindeki gibi mevcuttur. Anlam olarak 'Baş' şeklinde kullanılmıştır. İki harf birleşmiş ve bir kelimeyi oluşturmuştur. İki harfin birleşip anlamlı bir kelime oluşturması 13. sembolde de görülür. Öt kelimesi ötmek = konuşmak anlamındadır. Ayrıca sembolün ağız şeklini alması da dikkat çekicidir. Göktürkçe'nin okuma kurallarına uygun olarak,sağdan sola okuyalım.

"bilke ış inydi ök oknça öt akisn goydo pu kosütüg"

Bilke : bilge, bilgi sahibi ulu kişi (mutlak akıl-mutlak bilinç)
Iş : Işık (bilge ışığı = bilgi veren ışık, melek - tanrı elçisi)
İnydi : İndi (gökten indi)
Ök : bizzat kendisi ,
okunça : ok unun ucuyla (silahının ucundan çıkan .... ile)
öt : ötmek konuşmak
akisn : ağızın (öt akisn = ağzından çıkan sözleri)
goydo : oydu – koydu
pu : Bu
kosütüg : ok sütun (dik sütun- dik taşa)

Günümüz Türkçe'si ile okuyalım.

"Bilge ışığı indi bizzat kendisi okunun ucuyla ağzından çıkan sözleri oydu bu dik taşa"

24.,23.,22. sembolleri, sağdan sola okununca (İskandinav dilinde), ortaya çıkan kelime **O d ng**, bizce Viking tanrısı **Odin** kelimesinin çıkış noktasıdır. Biz bu üç sembolü Türkçe, Bilge ışığı (tanrı elçisi -ışık veren kutsal kişi) olarak okumaktayız.

Son 5 sembolün bulunduğu resim elime sonradan geçmiştir. Ve aynı yöntemle okunduğunda : "Orte dıtenc" diye okunmakta Bu günkü Türkçe'de "Orta(sını) oyarak – oyan-diden" anlamındadır

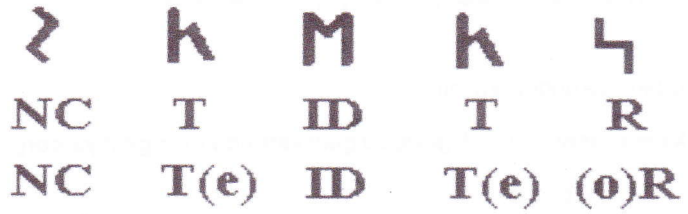

Dolayısıyla, eski okumamla birlikte cümleyi ele alırsak;

"bilke ış inydi ök oknça öt akisn goydo pu ko sütüg orte dıdenc"

"Bilge ışığı indi bizzat kendisi okunun ucuyla ağzından çıkan sözleri bu diktaşın, ortasını oyarak koydu"

Prof. Jansson' un kitabı Bölüm " The Oldest Runic Inscriptions" sayfa 18 de yer alan **Möjbro** taşını şu şekilde okumaktayım.

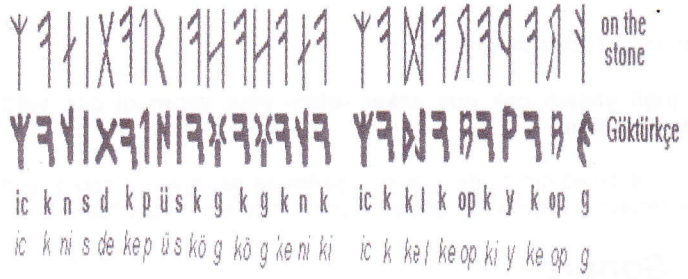

Satırları aşağıdan yukarıya,satırı sağdan sola okuyalım

"gopek yik op ke kelkic ikin ekgök göksüpek desinkic"

gopek : Köpek
yik : yig = iyi
op ke : opla = atlamak,hücum etmek (günümüz Türkçe'sinden hopla)
kelkic : kalkınca - kalksın
ikin : ikin =iki, ikisi,her ikisi
ekgök : bir isim diye düşünüyoruz.(tanrısal bir isim olması muhtemel)
göksüpek: göğsüpek (sonradan günümüz Türkçe'sine gözüpek =kahraman-cesur olarak geçmiş.Ancak bizce deyimin aslı göksüpek = göğsü pek =göğüsü kuvvetli dir .)
desinkic : Desin

Günümüz Türkçe'si ile okuyalım.

"köpek iyi hücuma kalksın -saldırsın- ikisine de "ekgök" gözü pek desin"

Bu okumada gopek - Köpek kelimesinin de "göksü pek " (cesur) kelimelerinden , "ksü " seslerinin düşmesi sonucu oluştuğunu düşünmekteyim. Benzeri Kaşgarlı Mahmud'un Divanında da var. Orada da benzer şekilde "Yassı yıgaç" (yassı ağaç) kelimelerinden ara seslerin düşmesi sonucu yasgaç = hamur açma tahtası, kelimesinin oluştuğu söylenmektedir. Yazıtın bulunduğu taşta, yazının hemen altında, at üzerinde, bir elinde kılıç, diğerinde kalkan

olan bir savaşçı resmedilmiş, yerde ise iki tane köpek figürü mevcuttur. Ayrıca bu kayadaki sembollerin yazılış biçimi,sembollerin sol köşede yoğunlaşması, yazının sağdan sola yazıldığını kanıtlar. Prof. Jansson' un kitabı Bölüm " The Oldest Runic Inscriptions" sayfa 18 de yer alan **Istaby** taşını şu şekilde okumaktayım.

Göktürk yazıtlarında olduğu gibi sütunu ve satırları sağdan solaokuyalım.

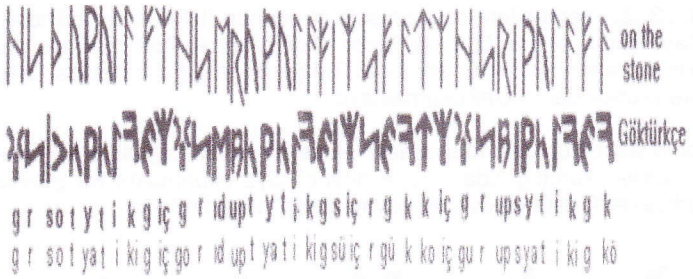

Sağdan sola doğru okuyalım

"ök gikit yaspurgu içok güriç sü gikit yatpudır goiç gikit yatsorg"

Ök : o - bizzat
Gikit : yiğit
yaspurgu : yaşadı
içok : çok (Göktürkçe'de yer alan iç sembolünün ç sesi yerine kullanıldığını düşünüyorum)
güriç : güç
sü : asker -süvari
yatpudır : yapmadı
goiç : göç
yatsorg : yatıyor

Günümüz Türkçe'si ile okuyalım.

"o yiğit yaşadı çok güç asker -olan- yiğit yapmadı göç yiğit yatıyor (yatsın)"

Sizin de anladığınız gibi, çok güç şartlarda yaşayan, yaşadığı yeri terk etmeyen (kaçmayan -göç etmeyen) bir askerin mezar taşı.

Sonuç:

Runik yazının kökeni Orta Asya'dır. İpek yolu boyunca sıralanan kavimler, doğularındaki kavimlerde, Runik yazıyı görmüş, Kendi dillerine uyarlamışlar. Kendi yazı sistemlerini oluşturmuşlar. Kanaatim odur ki; değişik Avrupa ülkelerinin yanı sıra özellikle yoğun olarak İskandinav ülkelerinde pek çok runik Türkçe yazıt mevcuttur. Bu yazıtlar Hun döneminde ve sonrasında o bölgelere herhangi bir nedenle gitmiş olan, ve bugün Türkçe dediğimiz dilin belki de unutulmuş, yok olmuş bir lehçesini konuşan, bugün asimile veya yok olmuş topluluklarca yazılmıştır.

GEÇMEZ AKÇE SAHİBİNE DÖNERDİ

ANDAÇ

Antalya'da deniz mevsimi açılmış, Konyaaltı sahilindeki cıvıl cıvıl insan seli, doğanın oluşturduğu en güzel eserlerden biri olan Toroslar'ın muhteşem manzarası eşliğinde denize karışıp, suyun altındaki sırları çözmeye çabalıyorlardı. Pipomu yakmış, kitabıma dalarak, günün benim için neler hazırladığından habersiz, keyifle günü karşılıyordum.

Bir ara, yakınımdaki boş yere; kültürlerini yanlarında taşıyarak gelen, güneydoğulu olduklarını rahatlıkla söyleyebileceğim bir aile, kilimlerini sererek, kır havası sıcaklığında yerleşirken, başlarında onları kontrol eden; elindeki çöveniyle (asa) dalya demeye oldukça yaklaşmış dede dikkatimi çekti. Esmer, kısa boylu, çıkık elmacık kemikleri ve sivri çenesiyle, ilginç yurdum insanının güzel bir örneğiydi. Giydiği yöresel kıyafetleriyle, bir yerlere takılı kalmış olduğu belliydi. Uzun kollu düğmesiz ve yakasız mintanının üstüne giydiği, fermene denilen önü işlemeli kolsuz Cezayir yeleği ve başına yöresel olmasa da kasketi ile tamamladığı giyimleriyle dede, duruşu ve görünüşü ile resim konusu olmaya değer bir görüntü sergiliyordu.

Dede, çayın tüpün üzerine konulmasıyla görevini tamamlamış olmalı ki etrafını süzerken bakışlarımız çakıştı. Avını belirlemiş bir şahin gibi, obası ile benim arama (nedense bana daha yakın) oturarak çövenini kuma dikti. Sanki ünlenerek, sınırlarını belirlemiş oldu. Mencestel adı verilen kalın kumaştan şalvarını, ayağındaki kırmızı yemenisini çıkartmasına yardım eden gence, içliğini sıyırarak ayaklarını kuma gömmesine müsaade edip, sağlığı ile ilgili deniz sefasına hazırlandı.

Anadolu'nun güzel insan manzaralarından biri olan ve yöresini renkli kişiliği ile temsil eden dedenin; sohbet için beni seçtiğini, avını ürkütmemek için sessizce yanıma yerleşip, beni obasının komşusu yapacağını nereden bilebilirdim ki!.. Eskilerin Çarıklı Erkan-ı Harp dediklerinin bir örneği olduğunu anladığımda iş işten geçmişti.

Bu arada avını kolladığından bîhaber, onu ilgi alanımdan çıkartmış, kitabıma yönelmiştim. Biraz sonra dede, selâmını vererek ilk hamlesini yaptı. "Galyenide (pipo) Adıyaman mı içiyon?" diyerek sohbetin kapısını aralayıverdi. "Yok yabancı tütün içiyorum. Adıyaman tütününe, çabuk sararması için kükürt koyuyorlar, o da at gübresi gibi kokuyor, saf tütünü Antalya'da bulamıyorum" dedim. Sanki cevabını önceden hazırlamışçasına; "kulak asma, yabancı tütün karı esansı gibi kokar, yaramaz" diyerek, yüzlerce çeşit tütün içip, en çok beğendiğim beş – on çeşitten biri olan Dunhill tütünümün içine tükürüvermişti. Yarenliğimiz başlamadan, ayakkabı içindeki taş misali bir durum almıştı. Onunla didişmekten vazgeçip, kitabıma çekildim. Lâkin mutluluğum uzun sürmedi. Dede, günümü karartmaya bir kere niyet etmişti.

Sohbete ters başladığını tahmin etmiş olmalı ki; bedenek parmağıyla (işaret parmağı) dağları göstererek; "bu Toroslar ve devamı olan Bulgar dağları, Yörük ve Türkmenlerin birer saymanası (mesire) gibidir. Bu dağlar bir Tanrı durağı, bir dede döşeği gibi kutlu ve sevgilidir " dediğinde; bu yaklaşımın benim dikkatimi çektiğini görünce, canlanarak devam etti. "Bu dağlara biz 'Boğa' da deriz" dediğinde Dede Korkut mesellerinde de dağlara 'Boğra' dendiğini hatırladım. Devamla "Yaz, bahar aylarında, ihtiyar oymak ağalarına dinçlik, obaların delikanlılarına sevda, nişanlı kızlarına incelik, al yanaklı sağlam çocuklarına dirilik, kirmenini çevire çevire yaylanın soğuk pınar başında yürüyen kamburu çıkmış ninelere güç veren mutlu bir dağdır. Kendinde biriktirdiği haberleri taşırlar insanına. O dağlar ki güneşi de ayı da koynunda büyütendir. Yıldızlar ise, taçlandırdığımız dorukların ışıltılı yol göstericileridir. Güneş ise altın ışıklarıyla dağlarımızı yıkar, parlatır. Bu dağlar; binlerce yıl öz soyumuzun gözü önünde durmuş ve her zaman ününü alkışlarla andırmıştır. Bu dağlar, hiçbir kara günde dosttan başkasının ayağı altında horlanmamış, peygamberler ululuğu ile yaşamış dağlardır" diyerek alışık olmadığı bu ortamın içinde, özlemle dile getirdiği sözleri hoşuma gitmişti. Olumsuz ön yargımı bir kenara bırakarak kitabımı kapattım. Dağların oluşturduğu duvarların arasından gelen ve ilginç olmaya başlayan dedenin sayfalarını aralamaya karar verdim.

Bu arada, önümüze yeni gelmiş, oldukça alımlı ve cüretkâr bir hanımı güneş kremi sürerken görünce içini ağdırarak; "beri bak! Yavık cıplandı yağlanıyo?" dedi. Dede bir anda Torosları kenara itmiş, başka bir dağa yaslanıvermişti. Yaşayamadıkları, hayal hanesinden sıyrılmış, şekillenivermişti. Yalancı baharı görmüşçesine gözlerinin ve gönlünün uyandırdığı anın tadını çıkarıyor gibi geldi bana. Hanımın erkek arkadaşı gelip de, krem sürme işini üstlenince, gerçeğe dönüp kendi kendine mırıldandı. "erken geldim şu dünyaya erken... Şu yavık gibi olaydı da kolumu değil, kafamı kırsalardı razıydım" diye hayıflanarak yeni fark ettiğim çolak kolunu havaya kaldırdı. Hanımı olduğunu tahmin ettiğim, şişman ve topak gibi çaputa bürünmüş obasındaki bir hanımı göstererek; "şunun için boşuna kırdırdık kolu, çolağa çıkarttık adımızı" deyince konuşmanın nereye devrilip gittiğini anlayamadığım için; "hayırdır ne oldu?"

dedim.

İnsan bu! Nasıl olsa bir daha görmeyeceği birine rahatlıkla içini dökerdi. O da öyle yaptı. Önce sohbeti garantilemenin rahatlığıyla obasına seslendi; "gız ebene söyle çay göndersin." Çayla birlikte gelen sini içerisinde birkaç çeşit üzüm, kuru baklava,fıstık ezmesi ve bastığı görünce tahminimde yanılmadığımı anladım. Sini buram buram Antep yöresi kokuyordu. Konyaaltında denizi unutup, oba sefası süreceğim hiç aklıma gelmezdi. Saybanımız (kır sefası) tam olmuştu. Dede siniyi göstererek; "bildin mi bunları? Kilis karası, Keçi memesi, Deve gözü" diyerek bölgenin üzüm çeşitlerini tanıttı. Kendi bağları varmış 800 tiyek (bağ çubuğu) olduğunu belirterek önemini vurgulamayı ihmal etmedi. Dede meğerse üzümlerin ağasıymış!..

Kilisli olduğunu söyledi. Göksu nehrinden, Fırat nehrine kadar uzanan ve Kuzey Toros silsilesiyle çevrilen bölgede yüzde otuzu Bozoloğ Türkmenleriyle kaynaşarak yaşayan, lâkin Türkmen olmayan ve 7 oba 29 köyü olan Elbeyli aşiretinden olduğunu belirtti. Devamla; "Bizim yörede Türkmenler 80.000 kişi kadar 36 bölüğe ayrılarak yaşarlar. Bu bölüklerden birine 'Sultan Melik' isminde birinin oğlu bey olmuş. Ondan sonra Türkmenlerden ayrılarak bölünen bu aşiretin ismine, dışarıdan aşiret beyi olduğu için 'Elbeyli' denmiş. Beyin oğlu 'Kara Çizmeli' olarak da anıldığı için Elbeylilere Karaçizmeliler de denir" diyerek koyağına (acıklı hikâye) başlamıştı ki; önümüzdeki hanımın arkadaşıyla birlikte denizin sırlarını çözmeye gidişini görünce; "avrat rahvan gidiyo. Bizde tay yaşını geçer geçmez, ard ayaklarına 20 şer dirhem kurşun takar, 2-3 ay bırakırız. Ondan sonra tay rahvan yürür. Bu yavık da öyle seğirtiyor, kurban olduğum" deyince güldüm. Koyağına devam etti.

Biz Ferizli obasındanız. Rahmetli babam, beni yerinde duramayıp dırmalağa (dağlara döne döne çıkan yollar), senire (altı uçurum ve üstü dağ olan ince yollar) başımızı çalmamızdan anlamış olacak ki evlenme zamanımın geldiğine karar verdiğinde; vasıtayı (dünürcü) obamızın Karacaveren köyünden bildik bir kızı istemeye gönderdi.. Bizde ilk önce vasıta işi pişirir. Bizim üzüm bağlarımız var, vaktimiz iyi. Vasıta eli boş dönmedi. Kahvesini ve şerbetini içtikten sonra döndüğünde babama muştuyu verdi. Babam hemen un değirmenine hediye olarak düğün unu gönderdi. Değirmene bayrak asılarak köylünün unu bedava öğütüldü. Kız tarafına gönderdiğimiz kurbana 'kına davarı' deriz. Bizim obanın davarlarının sağ kulağının bir parçası kesilir, sol kulağı ise, üçgen şeklinde kesilerek sarkık bırakılır. Buna karşılık; düğün sahibine hediye olarak gelen davarlara da 'kırgım davarı' derler. Düğünlerimizde; Elbeyliler arasında güreş ve pehlivanlık olmadığından, halay çekilir, cirit, nişan atmak ve bilhassa arap oyunu mutlaka oynanır" diyerek bir çay molası verdi. Merak ettiğim kol kırılmasını hatırlatarak konuya bir an evvel girmesini istedim. Devam etti.

"Bizim avrat olacak yavık, o zamanlar gözüme huri gibi görünürdü. Bizde adettir. Güveyi, gerdeğe sokarken sopalarla kovalanır ve damat çevik davranmazsa sıkı dayak yer. Tabii biz o zamanlarda yangınlardayız, çevik davranmam mı!..Dayaktan kurtulmuştum. Zaten bu âdet Türkmenlerde ve hemen her yerde aynıdır. Bundan ötesi bizim Elbeyliye göredir. Âdetimiz bata... Güveyi gerdeğe girdiği gece, avradın vücudunda ve yüzünde görülebilecek olan yerlerini morartır" dedeyince afalladım. Neden bu zulüm diyemiyordum. Devam etti. "Hatta çok gelinlerin yüzü gözü bere içinde kalır. Bunu yapmayan delikanlılar bizde çok ayıplanır, insan içine çıkamaz." Duyduklarım karşısında; "hani nerede insan mı var ki içine çıkılsın" diyemedim. Batasıca koyağına devam etti. "Hatta o gece gelinin odasına girip çıkan yol, yöntem gösteren yalnız bir kadın vardır ki ona 'Maşta' ismi verilir, yani 'yenge' denir. İşte o yenge bile yarım ağızla, morartma görevini hatırlatır.

Sabahleyin gelinin yüzünü bere içinde gören obanın kadınları, güveğiye öfkelenerek, ellerine değnek, sopa alarak damadı dövmeye başlarlar" dediğinde dayanamadım sözünü keserek; "dur bakalım dede bu anlattıkların çok saçma geldi bana. Kadın dövülmezse ayıplanıyor, döverse kızılıyor. Bu zulüm değil mi? Vicdandan vazgeçtim. Sizin Allah'ınızla bağınız kopmuş, bu ne biçin âdet?" diye çıkıştım. Dede; "şimdilerde pek kalmadı" diyerek çıkışımı kendince savıştırdı. Belli ki kendisi de yapmıştı. Devamla; "güvey dayak yerken asla karşı gelmez. Erkek arkadaşları güveyi kadınların elinden kurtarmaya çalışırlar. Bu dayak sırasında bazı güveylerin başı yarılır, kolları kırılır. Benim kolum da böyle bir çekişmede kırılmıştı. Sonunda bu çekişmeyi, gezintiliğin (koridor) önündeki kapı aralığından seyreden gelin, benim yeteri kadar sopa yediğimi görüp, perişanlığımızın yeterli olduğuna karar vererek meydana gelip bana kol kanat gerdi de rezilliğimizden kurtardı!.. İşte bizim çolak kolun hikâyesi. Sonra köyün sağaltıcısı geldi kolumu sardı. Yangınımızın son izlerini sildi" dedi. Dede tütünümden sonra günümün içine de etmişti.

Olayın neresinden tutarsam tutayım elimde kalıyordu. Şemsiyenin altında olsam da terlemeye başlamıştım. Onu güneşe havale ettim. Açıkta olan dedeye geç gelen adalet misali Antalya'nın yakıcı güneşi vazifesini yapıyor, beyaza çalan vücudunu, kızıla döndürüyordu. Bu gece onun için yoğurtla yatma gecesi olacaktı.

Türklerin geçmişte kadınlara verdiği değer, savaş kararı almaya katılacak kadar söz sahibi olması göz önünde tutulacak olursa; dinlediklerim, kuşaktan kuşağa geçerek gelen bir gelenek olamazdı. Kadın sonradan değersizleştirilip; eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığı olan görenek ile zor ilişkilendirilebilirdi... Olsa olsa, bazı kişilerin yapmaya alışık olduğu şey olan, âdetlerle izah edilebilirdi. Tekrar konuya çekmek adına; "neden" dediğimde kendince izaha girişti. "Bizde âdet böyle işte. Erkek çocuğu olan adam köye davul zurna getirir. Üç beş gün şenlik eder. Baba kutlanır. Doğan kız ise, kız babası saygı görmez, hatta birkaç gün insan içine çıkamaz. Âdetlerimize göre kırkı çıkan çocuk yıkandıktan sonra erkekse; yaman olması için, tazı çuluna sarılır. Kız çocuğu ise; uysal olması için eşek çuluna sarılır" dediğinde dayanamayıp; " iyi de kızlar sizde bu kadar değersiz oluyor da, tay gibi seken yavığı gördüğünde neden yamuluverdin?"dedim. İlk defa gülüyordu "o başka" diyerek çolak elini salladı. Üzümünü yediğim bağcıyı daha fazla dövecek halim yoktu, kafamı salladım.

Ezilmişlikten kurtulmak adına konuyu değiştirerek devam etti. "Bizim yöredeki Türkmenlerin Beydili, Barak, Elbeyli,Bereli, Bayındır oymaklarından 48 obadan meydana geldiği bilinir. Bu obalardan Şaman veya Şahman adıyla anılan bir obamız vardır" dedi. Araya girip; o obanın Türk veya Arapların Şahman aşiretinden olup olmadığını sordum. Dedi ki; "Şahman adında Suriye'de yaşayan bir obamız vardır. Fakat bunlar dinsiz olduklarından asıllarını kaybederek Arapça konuşurlar, Şam'ı ve Bağdat'ı kuranlar da bu aşirettendir. Asılları Türk'tür, 7 göbek sayarlar. Bu gün bu aşiret, Aneze ve Beşiri çölleri arasında tıpkı Araplar gibi yaşarlar, fakat Türk oldukları cesurluklarından bellidir. Yaşlıları da; 'biz Türk'üz ama sonraları Arap olmuşuz' derler. Biz onlara 'Tatevi Adamları' deriz. Araplar bu insanlardan korkarlar. Hatta bir söz vardır 'Arap Allahtan korkmaz, ama Türkmen'den korkar' derler. Bu 'Tatevi' adındaki Türkmenler bazı obalara ateş açtıklarından, o obalar diğer Arapların arasına girerek Fellah olmuşlardır. İşte Kilis'te soyumuzda bulunmayan Şaban isminin bizim ailemize verilerek 'Şaban Oğulları' adıyla anılmamıza, Şaban kelimesinin sebep olduğu söylenir. Suriye'ye yakın köylerimiz, nadiren onlardan kız alırlar. Lâkin asla onlara kız vermezler" diyerek sustu.

Biz sohbete dalmış yarenlik yaparken, herhalde dedenin hanımı bir şeylerin ters gittiğini hissetmiş olacak ki, torunlardan birini göndererek buyrultuyu iletti. "Ebem seni ister ağa" diyen genci duyunca; buyrultuyu alan dede bir anda sanki fermanlı olmuş gibi telaşlandı. Yaşlandıkça ağalık da sulanıyordu herhalde. Dede fermana uydu, yoksa kelle gitti giderdi. 'Selametle' diyerek onu uğurlarken; hatıralarını, hayallerini, bir köpeğin üzerindeki suyu silkeleyişi gibi kenara itip, çövenine dayanarak ağır ağır yürüdü. Nihayetinde 'geçmez akçe sahibine dönerdi'.

Antalya'nın sıcağı mı yoksa yavığın alaca basması mı? Bilemem. Bir müddet sonra, dedenin obası toparlandı. Göç yola düzülecekken dede; dönerek çövenini havaya kaldırıp beni selamladı. Kilis karası gibi olan kaderine yürüyerek gözden kayboldu.

HAÇLI ORDULARI KUDÜS'TE

ALİ DEMİREL

Geçen sayımızda; önümüzdeki sayıda Kudüs'te buluşalım demiştik. Hoşa gidecek bir buluşma değil ama tarihi gerçeklerle de yüzleşmek zorundayız.

Haçlı orduları 7 Temmuz 1099 da Kudüs önlerine geldiler fakat hemen saldırmadılar. Önce çevreyi kolaçan ettiler, adeta

oralara kadar gelişlerinin, şaşkınlık-heyecan ve de hazzını yaşıyorlardı. Ertesi günü şehri kuşatma altına aldılar. Kudüs kenti dışarıdan yapılacak saldırılara karşı iyi tahkim edilmişti dolayısıyla Haçlı orduları surlardan içeri giremiyorlardı. Bu arada onların yardımına, gemilerle doğu Akdeniz sahillerine gelmiş olan ve o an için Yafa'da bulunan Cenevizliler yetişti. Cenevizliler pek çok malzeme ve erzakı Haçlı ordularına vermekle kalmayıp gemilerini dahi parçalayarak kerestelerini verdiler. O kerestelerden iki tane (o zamana göre devasa) kuşatma kulesi yapıldı. Kulelerin yapılması ve diğer hazırlıklar 14 Temmuz günü tamamlandı. Sabaha karşı yani 15 Temmuz'un şafak vakti Haçlı orduları saldırıya geçti. Kulenin birinden Haçlı askerleri şehre girmeye başladılar. Bunu haber alan, kenti savunan güçlerin komutanı sanki böyle bir şeyi bekliyormuş gibi hemen teslim oldu...

Haçlı orduları Kudüs'ü ele geçirdiler. Sizce kentte ne yaptılar? Tarihi kayıtlara bakalım:

"15 Temmuz 1099 günü öğleden sonra, akşam üstü ve ertesi sabah Haçlı ordusu mensupları Kudüs'de bulunan bütün Müslümanları ve Yahudileri öldürmeye başlayıp dünya tarihinde eşine az rastlanır bir vahşet gerçekleştirdiler. Haçlı ordusu Kudüs'te iki gün içinde şehirdeki 70 binden fazla olmak üzere tüm Müslümanları ve Yahudileri kılıçtan geçirdiler." (özgür ansiklopedi)

"... bizim askerlerimiz Süleyman Tapınağına kadar onları katlederek, öldürerek takip ettiler; burada katliamla o kadar çok kişi öldürülmüştü ki ölenlerin akan kanı katliama devam eden askerlerimizin ayak bileklerine kadar yükselmişti." *("Gesta Francorum –adlı tarih kitabından)*

"Bu tapınakta 10.000 kişi öldürüldü. Gerçekten orada olsaydınız ayaklarımızın ayak bileklerine kadar öldürülenlerin kanı ile kaplı olduğunu görürdünüz. Daha başka ne denilebilir? Buradaki hiç kimse hayatta bırakılmadı; ne kadınların ne çocukların hayatını bağışladılar." (tarihci; Chatres'li Fulcher)

Aslında Haçlı tarihçiler de birer Haçlı askeridir, yazarken duygu ve düşüncelerine gem vururlar ama bazıları buna bile gerek duymaz ve olanları öğünerek yazar. Bunlardan birisi de *Aguiles'li RAYMUND, Historia francorum gui ceperunt Jheruselam* , adlı eserinde böbürlenerek şöyle yazıyor:

"Görülmeye değer harika sahneler gerçekleşti. Adamlarımızın bazıları - ki bunlar en merhametlileriydi - düşmanların kafalarını kesiyorlardı. Diğerleri onları oklarla vurup düşürdüler, bazıları ise onları canlı canlı ateşe atarak daha uzun sürede öldürüp işkence yaptılar. Şehrin sokakları, kesilmiş kafalar, eller ve ayaklarla doluydu. Öyle ki yolda bunlara takılıp düşmeden yürümek zor hale gelmişti. Ama bütün bunlar, Süleyman Tapınağı'nda yapılanların yanında hafif kalıyordu. Orada ne mi oldu? Eğer size gerçekleri söylersem, buna inanmakta zorlanabilirsiniz. En azından şunu söyleyeyim ki, Süleyman Tapınağı'nda akan kanların yüksekliği, adamlarımızın bileklerinin boyunu aşıyordu."

"Kutsal şehrin nüfusu kılıçtan geçirildi ve Frenkler bir hafta süren bir Müslüman katilamına giriştiler. Mescid-i Aksa Camiinde yetmiş binden fazla kişiyi öldürdüler." *(Arap tarihci Ibn-i al Athir (1160-1233) Al-Kamil fi'l Tarih (Mukkemmel Tarih)" adlı 13 ciltlik abide eserinden)*

"Camii Ömer'de İslam kanı, atlı bir süvarinin dizlerine kadar çıkacak bir dereyi bulmuştu" (Tarihçi Seignobos bu katliama tanık olmuş ve böyle yazmış)

"...Ordu bir İncil fanatizmiyle kesip biçti... ... Yahudiler de dahil herkes katledildi. Erkekler, kadınlar, çocuklar kılıçtan geçirildi ve bir çoğuna önce işkence edildi..." (Mike PAİNE'in CRUSADES adlı eserinden)

Kudüs'te de Hatay'da olduğu gibi hunharca katliamlarına devam eden Haçlılar; yetişkinleri, kadın ve çocukları kestikten sonra, şehirdeki kiliseye giderek kanlı elleriyle Hz. İsa'ya dua ediyorlardı!.. **Ne dersiniz? Allahın peygamberi Hz. İsa'nın insanlara vaaz ettiği Hıristiyanlık bu olabilir mi?**

Kudüs ve çevresini tamamen denetimleri altına alan Haçlılar, yine Hatay'da olduğu gibi burada da uyduruk bir Hıristiyan devleti kurdular. Kurdukları bu devlete 'Kudüs Krallığı' adını verdiler ve kral olarak da Godefroi de Bouillon'u seçtiler...

Kudüs Krallığı, Urfa Kontluğu, Hatay Prensliği ve Trablus (şam) Kontluğu adları ile dört tane uyduruk devlet kuran Haçlılar; bölgeyi denetimleri altına aldılar. Bu arada Arap yöneticileri ve şeyhleriyle sıkı bir işbirliği içine girdiler. Bölge neredeyse tamamen Hıristiyanların rahatça at oynattıkları bir duruma gelmişti. Hıristiyan olmayan ve Haçlılara hizmet etmeyenler sürekli baskı altındaydılar. Ağır vergiler, keyfi baskılar, cinayetler halkı yıldırmış durumdaydı. Arap yöneticiler de Haçlıların maşası durumuna gelince, gerçek Müslümanlar için yaşam çekilmez hal almıştı. Urfa'dan Doğu Akdeniz sahillerine kadar bütün bölge Haçlıların denetimi ve etkisi altındaydı. Gerçi söz konusu bölgenin tamamı Haçlıların elinde değildi ama pek çok yerel Arap yöneticinin Haçlılarla işbirliği içinde oldukları dikkate alınınca, gerçek Müslümanlar açısından durum çok kötüydü.

Pekiyi Haçlılara karşı, o bölgede en azından biraz direnç gösterecek kimseler yok muydu? Olmaz olur mu elbette vardı. Her ne kadar Selçuklu İmparatorluğu çok zayıflamış ve Anadolu'yu elinde tutma telaşı içindeyse de Selçukluya bağlı bazı illerdeki Türk unsurlar hemen harekete geçmişlerdir. Bunlardan en önemli olanı Halep Valisi'nin oğlu olan AKSUNGUROĞLU'dur. Bu alperen Türk yiğidi, bilinen uzun adıyla İmameddin Zengi İbni Aksungur, bütün varlığını ve de canını ortaya koyarak Haçlılarla savaşmaya koyulmuştur. Etrafına topladığı biraz Türk ve inançlı gerçek Müslümanlardan oluşan askerleriyle o bölgede fırtına gibi esmektedir. Bakın onun hakkında bir Hıristiyan yazar olan Mike PAİNE, Türkçeye 'Haçlı seferleri' adıyla çevrilen 'crusades' adlı eserinde ne yazıyor:

"... Zengi diye bahsedilen İmameddin Zengi İbni AKSUNGUR Halep valisinin oğluydu... ... Urfa'yı fetheden Zengi idi. O kendisini İslam'ı Frenklerden kurtaracak adam olarak görüyordu ve onlarla doğrudan döğüşmediği zamanlarda Hıristiyanlarla ittifak etmeyi tercih eden Müslümanların üzerine gidiyordu..."

Evet! İşte bu... Aksunguroğlu, inançlı Müslümanları çevresinde toplayarak sürekli büyüttüğü askeri varlığıyla Haçlılar ve onların maşası haline gelen sözde Müslüman olan hainler için büyük bir tehlike haline gelmişti. Büyük bir saldırı için hazırlıklara başlamış, Şam'ın üzerine yürüyecekti. Şam'ı ele geçirdiğinde gerçek

Müslümanlar arasında ünü daha da artacak yeni katılımlarla daha da büyüyeceğine kesin gözüyle bakılıyordu. Ama... Ne yazık ki Haçlılara hizmet eden bir Arap prensine yaptığı baskın sırasında bir hadım tarafından öldürüldü denilmekte., daha doğrusu Haçlı tarihçiler tarafından böyle kayda geçirilmiş. Ama ben buna inanmıyorum! Öyle sıradan birilerinin hatta haçlılarla savaş halindeyken bile kolay kolay öldürülebilecek biri değildi o. Öyleyse ne oldu da öldü? Sözde Müslüman olan hainler ile Haçlıların bir kalleşliği akla gelmekte... Bence Aksungur Atamızın ölümü araştırılmalı; ne bulunabilir, o da ayrı!

Aksunguroğlu Ata öldürüldükten sonra Haçlılar çok sevinmişlerdi ama sevinçleri kursaklarında kalacaktı çünkü Aksungur'un oğlu Nureddin babasının kaldığı yerden görevi devraldı. Yukarıda zikrettiğim kitapta bu konu şöyle dile getirilmiş:

"Frenkler toplu bir rahatlama nefesi almış olmalılar. Rahatlıkları kısa ömürlüydü. Zengi'nin oğlu Nureddin babasıyla aynı türden ve aynı niyette – kılıçtan geçiremediği Frenkleri koşa koşa Avrupa'ya göndermek – olduğunu kanıtladı...."

Evet bu kez Nureddin Zengi Haçlılara ve onların yardakçılarına karşı amansız bir mücadele başlattı. Hemen asker toplamaya ve hazırlıklara başlayan Nureddin Zengi kısa zamanda Haçlılarla başa çıkabilecek bir ordu oluşturdu. Bu arada Haçlılar da boş durmuyor çevrede ele geçiremedikleri yerleri basıyor, alıyor yağmalıyorlardı, mesela; böyle bir saldırıyla sahil kalesi durumunda olan Ascalon'u ele geçirdiler. Nureddin Haçlıların gücünün farkındaydı ama yine de onları gözüne kestiriyordu. Tam da savaş hazırlıklarına başlamışken o bölgeyi 1156 yılı depremleri vurdu. Meydana gelen tahribat çok fazlaydı. Nurettin her şeyi bir tarafa bırakıp halkın yardımına ve tahribatın tamiratına girişti...

Bu arada Haçlıların işbirliği yaptıkları bir başka hain gurubundan bahsetmezsem hiç olmaz: Sözde Müslüman bir tarikat olarak görünen, nasıl bir sapıklık içinde oldukları iyi bilinen bir terör örgütü, o çağda çok faal haldeydi. Devlet adamlarına ve yöneticilere suikast düzenlemekte çok ünlüydüler. Batini, Haşhaşi... gibi adları olan bu sapık ve İslam düşmanı tarikat Haçlılarla işbirliği içindeydi. Karşılıklı olarak birbirlerinden faydalanıyorlardı. Tarikatın Haçlılara yardımı oldukça kapsamlıydı, hele Haçlıların içinde dehşet saçıcı bir topluluk olan Tapınak Şövalyeleri ile çok içlidışlı hale gelen Haşhaşiler; onlara devlet adamlarına ve ordu komutanlarına nasıl suikast yapılacağını dahi öğretiyorlardı. Böylesi yepyeni suikast teknikleriyle tanışan haçlıların (günümüzde dahi Avrupalılarca kullanılan) dillerine 'Assassin' sözcüğü suikastçı olarak geçmiştir. Ayni kitaptan bu konudaki alıntı şöyle:

"... Amalrik 1173'te Haşhaşiler'den Nureddin'e karşı ittifak öneren elçiler kabul etmişti. Liderleri Raşideddin Sinan – ünlü Dağların Yaşlı Adamı – kurnaz ve tehlikeli bir muhalifti. Müttefik olarak en azından rahatsız edici rolünü oynayabilecek bir teröristi temsil etmekteydi..."

Nureddin Zengi, deprem yaralarını sardıktan sonra tekrar hazırlıklara başladı, Haçlıların üstüne gitmek için adeta sabırsızlanıyordu. Bu arada çaşıtlarından (casuslarından) aldığı haberlere göre Fatimiler yani Mısır tarafı hiç güvenli değildi. Savaş sırasında haçlıların yanında yer almayacaklarını kimse garanti edemezdi. Onların Haçlılarla sürekli görüştükleri biliniyordu. Bu durumda önce Mısır yöresinin halledilmesi gerekliydi. Nurettin Zengi, Ordunun başında tek adam ve tek yönetici olarak kalmak istemiyordu belki de babasının başına gelenden dolayı, yanında kendi yerine geçebilecek adam yetiştirme yoluna gitmişti. İki kişi yetiştirmişti Şirkuh ve Selahaddin. Ordunun büyük bir bölümünü bu ikisinin eline vererek Mısır işini halletmeleri için görevlendirdi. Şirkuh devlet adamı olarak ve de komutan olarak daha iyiyiydi. Nureddin orduyu savaş için çok iyi hazırlamıştı; savaşa hazır, yetenekli bir orduyla yola çıkan Şirkuh ve Selahaddin kısa sürede Mısırı ele geçirdiler. Aradan çok zaman geçmeden daha henüz Mısır zaferi kutlanırken Şirkuh öldü! Ve Mısır'da tek yetkili Selahaddin oldu. Bu ölümün nedeni hiç belli değil, her tarihçi kendine göre bir şeyler yazmış ama en azından bence bu doğal bir ölüm değil. O günlerde Haçlıları Amalric ve baronları yönetmekteydi ve bunların Mısırdaki yöneticilerle aralarının iyi olduğu biliniyor, karşılıklı görüşüyorlardı, böyle bir görüşmede Selahaddin de bulundu mu bilinmez? Bakın Mike Paine bu ölüm konusunda ne diyor:

"... Bunun için kim suçlanırsa suçlansın Amalrik ve baronları bir şey üzerine anlaşmışlardı; artık gerçekten gırtlaklarına kadar bunun içindeydiler..."

Nureddin Haçlıların üzerine yürümekte kesin kararlıydı ama Selahaddin hep yan çiziyor, Haçlılarla savaşmaktan hep geri duruyordu. Gerek Şirkuh'un şüpheli ölümü gerekse Selahaddin'in Haçlılarla savaşmaktan sürekli kaçınması Nureddin'i iyice şüphelendirdi. Gün geçtikçe Selahaddin daha da güvensiz hale gelmişti. Nureddin Selahaddin'e haber göndererek derhal gelmesini emretti ama o, çeşitli mazeretler göstererek Nurettin'in yanına gelmek istemiyordu, bu durum şüpheleri iyice artırdı. Yine Paine'nin 'Haçlı Seferler' kitabından:

"... Mazeretleri daha büyük bir kuşkuyla karşılaştı; özür dileyişleri ve saygı yeminleri giderek daha az ikna edici hale geldi. Sonunda onu kurtaran şey Nureddin'in 1174'teki ölümüydü. Frenklerin bu olaydan duydukları sevinç..."

Bu konuda bir başka kaynağa da bakalım: M. Orhan BAYRAK, 'Türk İmparatorlukları Tarihi' adlı eserinde bu olayı anlatırken şöyle yazıyor:

"... Nureddin Zengi şüphelenip Selahaddin'i yanına çağırınca Mısır'da çıkan bazı ayaklanmaları bastırdığına dair bahanelerle gitmedi. Niyetini anlayınca Selahaddin'i cezalandırmak istedi. Bu hazırlığını yaparken 1174 yılında Nureddin Zengi öldü... "

Anlaşılacağı gibi Nureddin Zengi Selahaddin'i ortadan kaldırmak istemiştir! Çaşıtlarından (casuslarından) neyi öğrendi de böyle bir karar aldı? Defalarca çağırdığı halde Selahaddin gelmiyor! Demek ki suçunu biliyor, suçu neydi? Şirkuh nasıl öldü? Haçlılar bu işin içindeyse Selahaddin neresinde? Selahaddin Haçlılarla niçin savaşmak istemiyor?.. Nureddin elbette çok şeyler, çok kötü şeyler öğrenmiş olmalı ki kendi yetiştirdiği adamını öldürmek için üzerine gitmeye kalkıştı. Ama her nedense! Daha Mısır'a gitmek için yola bile çıkmadan ölüyor! Sapasağlam adam, Haçlılarla savaşa hazırlanıyor ama bir anda ölüyor! Milli tarihçilerimiz ve tarih fakültelerimiz Nureddin Zengi Atamızın ölüm sebebini mutlaka araştırmalılar!

Şimdi bazı okurlarımız; bütün bunlar olurken Selçuklu İmparatorluğu ve Türk ordusu nerede? Diye soracaklardır. Daha önce belirtmiştim; Haçlı saldırıları öyle bir defaya mahsus saldırı değildir,

süreklidir ve çeşitli şekillerde devam etmiştir. Haçlılar asıl düşman olarak Türk Milletini görüyorlardı bundan ötürü de saldırılarının asıl hedefleri Türklerdi. Anadolu'ya sürekli seferler düzenliyorlardı ve ne zaman nereden saldıracakları da belli değildi. Bir keresinde Ankara'yı da geçerek ta Niksar yakınlarına kadar gittiklerini, Kılıçaslan'ın onları orada, oraya gömdüğünü yazmıştım. Türklere, dolayısıyla Anadolu'ya saldırmak için fırsat kollayan sadece Haçlılar değildi; Doğu Roma İmparatorluğu da aynı emel peşindeydi. Oysa Haçlılar Doğu Roma'ya karşı hiç de iyi davranmamışlardı; özellikle de İstanbul'da yağma ve talan yapmışlar, anlaşmayı bozarak Hatay'ı onlara vermemişlerdi. Haçlıların kendilerine karşı olan kötü tutum ve davranışlarına aldırmayan Doğu Roma da Türkleri Anadolu'dan çıkarmak istiyorlar, bir bakıma Malazgirt'teki Alpaslan'a yenilgilerinin öcünü almak istiyorlardı. İşte bu amaçlarla Doğu Roma İmparatorluğu yoğun bir askeri hazırlık içine girdi. Nasıl olsa Selçuklu İmparatorluğu Alpaslan ve Melikşah dönemindeki gibi çok güçlü değildi, üstelik Haçlı orduları sürekli gelişleriyle Türk ordusunu iyice zayıflatmıştı. Tam zamanıydı; Türkleri Anadolu'dan atıp Küçük Asya'yı ele geçirmek için fırsat ayaklarına kadar gelmişti... Doğu Roma İmparatorluğu büyük bir ordu hazırladı. Hazırlanan ordu, Selçuklu İmparatorluğu'nun ordusuna göre çok üstündü. Bütün Anadolu'yu ele geçirmek için öncelikle Türk yönetiminin merkezi durumunda olan Konya'dan vurmak istiyorlardı. Orayı ele geçirmek demek Türk İmparatorluğunun beynini ele geçirmek gibi olacaktı... Hazırlanan ordu hemen yola çıkarıldı, ilk hedef Konya idi devamında ise bütün Anadolu ele geçirilecekti. Doğu Roma İmparatorluğu yöneticileri bu hazırlıkları yapıp ordularını yola çıkardıklarında Türk çaşıtlar sürekli haber peşindeydi ve elde ettikleri bilgileri Selçuklu İmparatorluk yetkililerine iletmekteydiler. Doğu Roma ordusu yola çıktığında Selçuklu ordusu da kendince hazırlanmıştı. Düşmanın gelişi sürekli uzaktan izleniyor, zaman zaman küçük birliklerle ani baskınlar bile düzenleniyordu. Selçuklu ordusunun komutanları, kendi ordularına göre düşmanın çok fazla olduğunu ve iyi savaşan paralı askerlerinin çoğunlukta olduğunu biliyorlardı, bundan ötürü düz bir ovada iki ordunun klasik bir savaşa tutuşmasından yana değillerdi. Korktuklarından mı? Asla! Onlar öyle Alperenler ki, milli varlıkları, vatanları ve dinleri için ölümü göze almış yiğitler. Düşmanın karşısına çıkıp hepsi de şehit oluncaya kadar savaşabilirlerdi ama bu neye yarardı? Düşman emeline ulaşırdı. Vatan ve millet için onların diri olmaları gerekliydi. Bu arada Selçuklu İmparatorluğu yetkilileri defalarca elçi göndererek barış yapmak istediklerini ortaya koydular ise de Doğu Roma'nın savaşmak ve yok etmekten başka düşüncesi olmadığı elçilere verdikleri yanıtlardan anlaşılmıştı. Türk ordusu düşman ordusunu sürekli gözetliyor, onları uygun bir yerde tuzağa düşürmek için fırsat kolluyordu. Özellikle Bursa yakınlarından itibaren Türk çaşıtlar tarafından sürekli takibe alınan düşman ordusu hakkında gerekli bilgiler düzenli olarak Türk ordusuna iletilmekteydi. Gelen bütün bilgilerin titizlikle değerlendirilmesi sonucu; düşman ordusunun hedefinin Konya olduğu ve muhtemel geçip geleceği yol güzergâhı anlaşılmıştı... Ve düşman ordusu Küfi Vadisi (gavurlar oraya Myriokephalon diyorlar)' ne doğru gelmekteydiler. Tam bir darboğaz ve o civarın tek geçit veren vadisi olan Küfi Vadisi Türk komutanlar tarafından baskın için uygun görüldü. Askeri açıdan gerekli hazırlıklar yapıldı ve düşmanın, saldırıya en uygun yere kadar gelmesi beklenmeye başlandı... Sonunda düşman ordusu, tam da istenilen yerde tuzağın içine girdi... Sonucu bilirsiniz, o koca Doğu Roma İmparatorluk ordusu orada perişan edildi, düşman ordusu yok edildi, zafer umulandan daha kolay ama beklenenden çok daha muhteşem oldu...

Küfi Vadisi (Myriokephalon) savaşı çok çok önemlidir. Anadolu'da Türk varlığının sürdürülmesi bakımından ölüm – kalım mücadelesidir. O savaş bir Çanakkale savaşı, bir kurtuluş savaşı ile inanın eş değerdedir... Aslında burada size anlatmak istediğim, sözünü ettiğim savaşın ayrıntısı değil, bu konu yine ayrıca irdelenebilir. Anlatmak istediğim şu ki; Selçuklu İmparatorluğu ordusu Anadolu'yu beklemek, korumak ve kollamak zorundaydı. Ordunun Anadolu'dan ayrılması, çok büyük tehlikeleri göze almak demekti ki bu yapılamazdı... İşte bundan ötürü Türk ordusu Kudüs tarafına gelemiyordu...

Miryokefelon Geçedi'ndeki Türk pususu, Fransız ressam Gustave Dore çizimi

Nureddin Zengi'nin öldürüldüğünü duyan Selahaddin hemen egemenliğini ilan etti. Mısır dahil koskoca bir ülke ve çok iyi hazırlanmış bir orduya sahip olan Selahaddin'den ne beklenir? Hiçbir şeyden haberi olmayan Müslümanlar onun Haçlılarla savaşmasını beklediler! Oysa onun Haçlılara saldırmak gibi hiç niyeti olmadığı aşikârdı, bunu uygulamalarıyla hemen ortaya koydu. Haçlılarla iki yıllık bir anlaşma yaptı, neyin karşılığı ve neleri kapsayan bir anlaşmaysa! Elindeki eğitimli orduyla Haçlılara saldıracağına Müslüman vilayetlerine saldırdı. Bilinen o ki Selahaddin para ve şöhreti çok sevmektedir, özellikle de parayı... Müslüman vilayetlerinden epeyce zenginleştiği kesin... Diyelim ki önce içerde birlik sağlamak için bunları yaptı (aslında ona karşı çıkan yoktu zaten). O iki yılın sonunda Haçlılarla bu kez 4 yıllık bir anlaşma yaptı, bu niye?!.. Emrindeki Müslüman ordusu Haçlılara saldırmak için sabırsızlanıyordu çünkü o amaçla eğitildiler ama Selahaddin'in

Haçlılara saldırmak şöyle dursun onlara düşmanımız gibi tavır alması bile yoktu. Müslüman askerler bu durumdan çok rahatsızlardı. Bazı Türk komutanların emirlerindeki Türk asıllı askerlerle birlikte Selahaddin'i terk ettikleri biliniyor, sanırım Selahaddin onların ordudan ayrılışlarına memnun bile olmuştur. Haçlılar bölgede diledikleri gibi hareket ediyorlardı. Şu da bir gerçek ki, Haçlılar da parayı çok severler, onlar da çevreyi şu veya bu şekilde talan ediyorlardı.

Henüz 4 yıllık anlaşma dolmadan, Haçlılarla Selahaddin arasında ipler koptu. Sebep de şu: Şam'dan Mısır'a gitmekte olan çok zengin bir kervanı Haçlılar pusuya düşürdüler ve yağmaladılar. Kervan çok zengin olunca ganimet haçlıları çok mutlu etti ne de olsa mal - para! Bu durumu öğrenen Selahaddin Haçlılara elçi göndererek çok miktarda para talebinde bulundu. Haçlılar ise Selahaddin'in istediği parayı vermek istemediler ne de olsa ganimet onlarındı. Tarihçi M. Orhan BAYRAK kitabında olanların bir kısmını şöyle yazıyor:

"... Filistin kralı (yani Kudüs kralı) anlaşmayı bozarak Şam'dan Mısır'a gitmekte olan bir kervanı pusuya düşürdü. Bu olayla ilgili tazminatı Eyyübilere vermeyi de kabul etmeyince Selahaddin Eyyübi savaş açtı. 1187 yılının Temmuzunda Filistin topraklarına girdi. Taberiye gölü yakınında yapılan Hittin Savaşı'nda Kudüs kralını yendi ..."

Söz konusu Hittin savaşı incelendiğinde pek de öyle bizim bildiğimiz, o çağın savaşlarına benzemiyor, sanki işin içinde başka işler var gibi...

Şimdi ben bunları böyle yazıyorum ve de daha neler neler yazacağım ya; bazı insanlarımız hemen bana karşı çıkacaklardır. Neden? Şunun için: Bize, Türk Milletine bizim tarihimiz öğretilmedi. Şu anlattığım konuda da bize öğretilmek istenenler Haçlılar tarafından hazırlanmış, yazılmış veya yazdırılmış sözde tarihi bilgilerdir. İrdelendiğinde gerçekler kendini göstermekte, bizi kandırmak için yazılanlar ise sırıtmaktadır. Bizim insanlarımız pek okumazlar, araştırmazlar ama anlatılanlara ve de yalan yanlış, Haçlı zihniyetlilerin kasıtlı olarak yazdıklarına hemen inanırlar ve onları mutlak doğrularmış gibi savunurlar. Lütfen buraya kadar okuduklarınızı ve de daha sonra, gelecek sayıda da yazacaklarımı dikkatle okuyun, araştırmasanız bile en azından kendi mantığınızla bir akıl yürütmesi yapın.

Hittin savaşından birkaç ay sonra da Selahaddin bir fatih edasıyla Kudüs'e girdi.

Şuna dikkatinizi çekmek isterim: Selahaddin'in İslâm adına Haçlılarla savaşmak ve de Kudüs'ü almak gibi bir amacı hiç olmamıştır. Eğer Haçlılar, baskın yapıp ele geçirdikleri kervandaki mal ve paralardan bir kısmını Selahaddin'e verselerdi veya onun istediği parayı gönderselerdi ne Hittin savaşı diye bir savaş olacaktı ne de Kudüs'e girilecekti!

Pekiyi Kudüs'e girildi de ne oldu? Kudüs'te Müslümanları öldürenlere dokunulmadı bile, sadece Müslüman askerlerin gönlünü hoş etmek adına Al Aksa Camisi yeniden ibadete açıldı o kadar. Daha önce bölgedeki bütün Müslüman vilayetlerini demir yumruk gibi vuran Selahaddin Haçlıların elindeki Sur, Trablus Şam ve Hatay'a hiç dokunmadı bile! Oralardaki Haçlı hakimiyeti aynen devam etti Neden? Bu yerleri Haçlılar İslâm'dan, oralardaki bütün Müslümanları, çocuk kadın demeden hepsini kılıçtan geçirerek almışlardı. Haçlıların elinde bulunan bu yerler çok kolaylıkla, ordunun hepsini yollamadan bile İslâm adına ele geçirilebilirdi. Yoksa bu işte de para mı döndü?

Haçlılarla Selahaddin'in ilişkileri yukarıda yazılanlardan ibaret değil, bunlar daha başlangıç...

(devamı gelecek sayıda)

"ŞEB-Î YELDÂ-YI HİCRÂN İÇRE KALDIM"

MUSTAFA AKBABA

Konu başlığı yaptığımız mısra; 31 yaşındayken hayata gözlerini kapayan, ama bu kısacık ömrü içerisinde geriye ölümsüz besteler bırakan Şevki Bey'in muhayyer makamında, yürük aksak usulü ile bestelemiş olduğu, güftesi Bahriyeli Vâsıf'a ait olan güzel şarkının ilk mısraıdır ki; 'en uzun gecelerde ayrılık (acısı) içinde kaldım.' gibi bir mânâ ifade eder.

Bu milleti uzun yıllar öz kültüründen uzak tutmaya ve onu unutturmaya çalışan zihniyet, ithâl kültürleri beyinlere kazımaya, öz kanatlarımızla yükseleceğimiz yerde takma kanatlarla uçurtmaya çalıştı. Bizi uzun yıllar, özümüzden uzak tutarak karanlık uzun geceler içerisinde ayrılık ateşiyle bırakmayı hüner saydı.

Siz kendi değerlerinize önem verirseniz, başkaları da önem vermeye başlar. Reddi miras yapıp, geçmişi elinizin tersiyle kenara iter, hatta ecdadınıza küfrederseniz, sizin değerlerinizin önemini bildikleri, takdir ettikleri halde onları görmezden, bilmezden gelirler. Elin adamına tasa mı? Zaten seni asırlardır yok etmeye çalışan onlar değil mi?

Çok şükür ki son zamanlarda yanlış politikaların terk edilip, değerlerimize olan bakış açısının olumlu yönde değişmesi ve bizi biz eden güzelliklere ilgimizin artmaya başlaması, dostlarımızın (!) da bakış açılarını değiştirmelerine vesile olmaya başladı. Biz yüksek sesle konuşmaya başlayınca, onlar da sağır olmadıklarını gösterebilmeleri için bir şeyler yapma çabası içerisine giriştiler.

Dostlarımıza (!); "Daha önceleri neredeydiniz?" diye bir şarkı sözüyle soru yöneltmek isterdim ama, "Ya siz kendiniz neredeydiniz?" diye soruma soruyla cevap vereceklerinden korktuğum için sükûtu uygun buluyorum.

Böyle bir girizgâhı şunun için yaptım: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO); 300. Ölüm yıldönümü olması münasebetiyle 2012 yılını ITRÎ yılı ilân etti. Böylece dünya milletlerinin dikkati bu değerli bestekârımız üzerinde yoğunlaşmış oldu. Bunu vesile bilip biz de kendi insanımıza bu kişi hakkında biraz bilgi aktaralım istedik. Bilenlere zaten söyleyecek bir sözümüz yok. Bilmeyenlere ve de merak edenlere işte özetle ITRÎ...

İstanbul'da Mevlâna Kapı civarındaki Yayla (eski adıyla Yaylak) semtinde doğdu. Asıl adı Mustafa olup kaynaklarda doğum tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla birlikte 1630 – 1640 yılları arasında doğmuş olacağı tahmin edilmektedir. Şiirlerinde kullandığı ITRÎ mahlası ve Buhûrîzâde lakabıyla tanınmıştır. Devrinin mükemmel tahsilini gördüğü; Arabca, Farsça, edebiyat öğrendiği anlaşılıyor. Mevlevî olduğu da muhakkaktır. Siyahî Ahmed Efendi'den hat ve edebiyat öğrenmiştir. İyi bir tâlik hattatıdır. Itrî'nin mûsıkî hocaları bilinmemekle beraber bunların arasında, hatta başında Hâfız Post'un bulunduğu kuvvetle muhtemeldir. Koca Osman ve Derviş Ömer'den de faydalandığı tahmin edilmektedir. Zira bu üç bestekâra da ölüm tarihleri yazmıştır. Itrî, aynı zamanda şairdir. Dîvân halinde şiirlerini düzenlediği çağdaşı olan Sâlim'in ifadesi ile kesinleşmektedir. Fakat bu güne kadar hiçbir Dîvân-ı Itrî'ye tesadüf edilememiştir. Elimizde dağınık şiirleri vardır. Sade ve açık ifadelerle yazdığı şiirlerinden Itrî'nin güçlü bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Şuarâ tezkirelerinde ve güfte mecmualarında na't, gazel, muamma, tahmis, nazire, tarih ve kıta'larının yanı sıra hece vezni ile yazılmış türkülerine de rastlanmaktadır. Muamma hallinde de üstat olduğu belirtilen Itrî'nin şairliği üzerinde, manzumelerine tahmîs ve nazîreler yazdığı çağdaşı şair Nâbî'nin tesiri olduğu yaygın düşüncedir.

Itrî'nin asıl önemli yönü bestekârlığıdır. Türk Mûsıkîsinin; cami,

tekke ve klasik mûsıkî alanlarında peşrev, saz semâisi, kâr, beste, semâi, âyin, na't, durak, tevşîh, tekbir, salâ ve ilâhi olmak üzere hemen her formunda eser vermiş olan Itrî'nin eserleri alışılmışın dışında bir melodi örgüsüne sahiptir. Çoğunlukla Fuzûlî, Nev'î, Şehrî, Nâbî gibi şairlerin ve arkadaşı Nazîm'in, nadir olarak da kendi şiirlerini bestelemiştir.

Itrî; IV. Sultan Mehmed Han ve Kırım Han'ı Gazi I. Selim Giray tarafından himaye edilmiştir. Padişahın huzurundaki fasıllara katılmış ve iltifat görmüştür. IV. Mehmed'den büyük ihsanlara nail olmuş ve çok kârlı bir iş olan esirciler kethudâlığını padişahtan istediğinde arzusu yerine getirilmiştir. IV. Mehmed, Itrî'nin ölümünden 25 yıl önce tahttan çekilmiştir. Onun tahttan indirilmesinden sonra da Itrî şöhretini devam ettirmiştir. Müreffeh bir hayat geçirdiği ve hayranı olan I. Selim Giray Han'ın himayesinde yaşadığı bilinmektedir. Selim Giray'ın Çatalca'da bulunan çiftliğindeki Mûsıkî toplantılarında büyük itibar görmüştür.

Itrî'nin meyveciliğe ve çiçekçiliğe meraklı olduğu, hatta; "Mustafa Bey Armudu" diye bir çeşit armut yetiştirdiği de rivayet edilmektedir.

Itrî, klasik mûsıkîmizin en büyük bestekârı sayılabilir. Kendisinden öncekilerden ancak XV. asrın ilk yarısında, kendisinden 3 asır önce yaşayan Abdülkadir Merâğî belki onunla mukayese edilebilir. Kendisinden bir buçuk asır sonra gelen Dede Efendi'nin şöhreti çoksa da bu, eserlerinin yarısının zamanımıza kadar gelebilmesindendir. Halbuki Itrî'nin eserlerinin ancak 25 – 30 da biri günümüze ulaşabilmiştir.

Itrî'nin günümüze 42 eseri kalmıştır. Bunların 10'u dinî, 4'ü saz eseri, 28'i lâdinî söz eseridir. Bu sonuncuları; 2 kâr, 13 beste, 8 ağır ve 5 yürük semâî'den ibarettir.

Itrî'nin elimizdeki bütün parçaları üstün bir değer taşımaktadır. Fakat bazı eserlerindeki üstünlük fevkalâde çarpıcıdır. Bu eserler şöyle sıralanabilir: Bütün dinî parçalar, bilhassa Segâh Âyîn, Rast Na't, Irak Tekbîr, Mâye Salât, Segâh Salât-ı Ümmîye, Dilkeş – Hâveran Salâ, Nühüft Tevşîh.

(Itrî'nin Tekbîr'i bestelemesiyle dine bid'ad karıştırmış olduğunu savunan görüşler de vardır. Bu husus bizi aşan, ancak İslâm alimlerinin yapacağı ayrı bir tahlil konusudur.)

Din dışı eserlerinden; başta Nevâ Kâr olmak üzere Segâh Yürük Semâî, Hisâr Beste, Bestenigâr Beste, Bûselik Beste, Hisar Ağır Semâî.

Geçmişteki sağlam kültürümüze dayanmadan yol alamayacağımıza samimiyetle inanan ve bunu "Kökü mâzide olan atiyiz" gibi ifadelerle de vurgulayan, bu inancını şiirlerinde ve nesirlerinde dillendiren Yahya Kemal; ilk neşri 1 Mayıs 1940'ta Akşam Gazetesi'nde olan ITRÎ adlı 7 Kıta'lık enfes şiirini;

"Büyük Itrî'ye eskiler derler,
Bizim öz mûsıkîmizin pîri" mısralarıyla başlatır ve
"Belki hâlâ o besteler çalınır
Gemiler geçmiyen bir ummanda." mısralarıyla bitirir.

Itrî'nin 70 yaşını geçkin olarak öldüğü tahmin ediliyor. Sâlim'in ifadesiyle; "1123 hudûdunda" yani sonunda öldüğü anlaşılıyor ki bu da 1712 ocağına tekâbül edebilir.

Mezarının yeri bu gün belli değildir. Edirne Kapı'da Itrî'ye aid olduğu kabul edilen kabir kesinlikle onun değildir.

Kaynaklar:
YILMAZ ÖZTUNA / BÜYÜK TÜRK MUSIKİSİ ANS. 1. CİLT / KÜLTÜR BAKANLIĞI YAY. / 1990 – ANKARA
İSLAM ANS. / TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAY. 19. CİLT / 1999 – İSTANBUL
YENİ REHBER ANS. / TÜRKİYE GAZ. 9. CİLT / 1993 İSTANBUL

DERGİLER DERYÂSINDAN – 19

TÜRKİYE İLE ATAYURTLAR ARASINDA KÜLTÜR KÖPRÜLERİ KARDEŞ DERGİLER 5. BÖLÜM

MEHMET ŞADİ POLAT
msadipolat@gmail.com

MOSTAR

İstanbul'da, Mart 2005'te, Târihimize, millî ve mânevî değerlerimize saygılı, Aylık Medeniyet-Kültür-Aktüalite Dergisi tanıtımı ile yayınlanmaya başladı.

22 x 28 Cm. ölçülerinde, kuşe karton kapak içerisinde, mat kuşe kâğıda basılı 80 sayfalık renkli baskılı derginin künyesi: Mostar Basın Yayın Dağıtım ve Organizasyon Sanayi Ticaret Ltd. Şti. adına İmtiyaz Sâhibi: Ali Avni Bayer. Genel Yayın yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Osman Nalbant. Editörler: Hulûsi Üstün ve Nihat Vuran.

Editörden imzâlı, "*Yeni bir yolculuk*" başlıklı sunuş yazısında özetle şöyle deniliyordu: *"Belki bir yolculuk hazırlığına benzetilebilecek heyecanlı bir sürecin ardından Mostar'ı okuyucu karşısına çıkarmanın mutluluğu içindeyiz. Neredeyse bir yıllık zaman dilimi içerisinde şekillenmiş bir medeniyet, kültür ye aktüalite dergisi projesi bu. Her dergi gibi Mostar da yeni bir duruş içeren taptaze bir başlangıç.*

Her ay dolu bir içerikle selâmlayacağız sizleri. Dergimiz her sayıda farklı bir konunun ele alınacağı bir dosya açacak. İlk sayıda, uzun zamandır dünya gündeminin başköşesine oturmuş olan ve gitgide boyutları büyüyen beynelmilel bir probleme yer ayırmak ihtiyacı duyduk. Mostar, insan olmak bağlamında herkesi ilgilendiren ve insanlık tarihinin en karanlık sayfalarını oluşturan savaşa ilişkin söyleyeceklerini sizlere sunuyor."

Mostar imzâlı, *Mostar'ın yolculuğu nereye* başlıklı yazı da derginin çıkış amacı hakkında bilgiler vermekte idi: *"Mostar, Balkan coğrafyasında bir Osmanlı şehri olmaktan daha öte anlamlar taşıyor bizler için. Mostar ve şehrin simgesi olan köprü, Osmanlı medeniyetinin batı sınırında atalarımızın ulaştığı estetik anlayışının en güzel örneği. Doğuyla batının değerlerini, tarihini, etnik ve kültürel renklerini birbirine bağlayan bu köprü üç asır boyunca insanlık için ifa ettiği hizmetlerin karşılığını top ateşine tutulup yıkılmakla ödedi. Ardından insanlık nedamet hisleriyle ondan arta kalan taşları nehrin içinden çıkarıp köprüyü aslına uygun olarak yeniden inşa etti. Bu gayret dünyanın hâlâ yaşanmaya değer olduğu, insanlığın hâlâ ulvî değerlerle barışık olduğu noktasında bir ümit doğurdu.*

Mostar, tekrar doğu ile batıyı birbirine bağlıyor. Farklı diller, farklı inançlar ve farklı düşünceler bu köprü üzerinden birbirine kaynaşıyor. Mostar hâlâ bizim insanlığa uzanan barış elimiz. Bu el bir kültür sanat ve medeniyet dergisiyle dile geliyor. Bizdik şimdiye kadar barışı, anlayışı ve güzel olan her şeyi simgeleyen... Bundan sonra da bu topraklar bir barış ve selamet adası olarak varlığını sürdürsün, bu coğrafyadan dünyanın çeşitli diyarlarına uzanan köprülerle insanlığa güzel olan her şey yeniden anlatılsın diye yola çıktık. Dergimiz medeniyetimizin sesi olacak. Geçmişin görkemi üzerine yeniden güzellikler inşa etmek üzere "merhaba" diyoruz...

Târihimize, millî ve mânevî değerlerimize saygılı olarak hazırlanan derginin birinci sayısının içeriği: Derginin baş taraftaki sayfalarında Serdar Sorgun tarafından hazırlanan, *Haberdar* genel başlıklı bölümünde; *Bağdat / Sabra Emânet Edilmiş Bir Hüzün, İran ABD'ye Meydan Okudu, Türkiye Gündemi Yine Polemiklere Teslim, CHP'de Kavga, Türk-Amerikan İlişkilerini Kim Gerdi?* ara başlıklı haberlere yer verilmişti. Dergideki makalelerin başlıkları ve yazarları:

Yaşamayı Sevmek: Râsim Özdenören. (Güneydoğu Asya'da yaşanan Tsunami ile ilgili olarak); *Bir Felâketin Anımsattığı Dostluk*: Hulûsi Üstün. *İslâm-Demokrasi Uz(ak)laşması ve Meşrutiyet Meselesi*: M. Mücâhit Küçükyılmaz. *'Alaturka' Beste Yarışması*: Timuçin Çevikoğlu. *Tahta Arabalarla Hız Tutkusu*: Aydın Ünal. *Ney, Neyi Anlatır?* : Suavi Kemal Yazgaç. *İnsanlık Durumları*: Gökhan Özcan.

Derginin Dosya Konusu olan Savaş ve Bağdat Üzerine; Ali Ayçil, Fâtih Uğur, Hulûsi Üstün, Ramazan Gözen, Mehmet Aycı, Fehmi Taştekin, İsmail Vural, Osman Özbahçe ve Ahmet İkbal imzalı yazılar derginin önemli bir bölümünü oluşturuyordu. Mehmet Niyazi ile Cihat Zafer'in yaptığı röportaj, *Savaşlarınız, Kültürünüzü Gösterir* başlığı ile verilmişti. Son sayfalarda; Elif Eda Tartar tarafından hazırlanan *Kitap Tanıtımları*, *Hediyeli Bulmaca* ve Beyza Caner'in hazırladığı *Kültür Sanat* sayfası vardı. 38. sayısında 2 röportaj vardı. Birincisinde Ali Ayçil; Haluk Dursun ile Osmanlı şehirlerini, İkincisinde Esma Ürkmez; nikâye yazarı Yıldız Ramazanoğlu ile yazarın kitabı ve hayatı arasındaki bağlantıları konuşuyor. Kitap sayfasında Said Yavuz, Yıldırım Ağanoğlu'nun *'Üsküp Kitabı*'nı tanıtıyor.

Temmuz 2008'de yayınlanan 41. sayısında *Evliya Çelebi* dosya konusu ile çıktı. Bu sayının sunuş yazısında; Evliya Çelebi ile ilgili olarak: *'Tarihimizde, bize maceracılığı ile anlatılan fakat eksik bilgilendirmeler yüzünden yanlış tanıdığımız bir seyyahımız var: Evliya Çelebi. Biz onu, başında kavuğu ve uzun sakalları ile canının istediği yere giden basit bir gezgin olarak tanıyoruz. Son dönemde yapılan araştırmalar bugüne kadar bildiklerimizin çoğunun yanlış olduğunu gösterdi bize. Meğer Evliya Çelebi, basit bir seyyah olmaktan çok öte, bir devlet görevlisi ve önemli bir ilim adamıymış.'* espitlere yer veriyorlar. Dergisi, bu önemli şahsiyeti bütün yönleriyle ele alan bir dosya sunuyor. Dosya yazılarında Şeref Bilsel, Evliya Çelebi'nin gözüyle şehirleri, Saadettin Acar Çelebi'nin gezdiği coğrafyayı, Önder Kaya Evliya'nın gözüyle İstanbul'u anlatıyor. Konuyla ilgili olarak Marmara Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Yücel Dağlı ile bir röportaj gerçekleştirilmiş. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi üzerine çalışan Yücel Dağlı, Ali Ayçil'in sorularına verdiği cevaplarda, Evliya'nın pek de bilinmeyen bazı yönlerine ışık tutuyor.

Dergide bu ay Naci Bostancı 1980'lere damgasını vuran, ancak trajik bir şekilde hayatına son veren ünlü Banker Kastelli'yi anlatıyor. Rasim Özdenören; *'Ödünç kavramlarla düşünmek'*, Ali Yurtgezen; *'Yüksek Yargı'nın Dil İle İkrar Eylediği'*, Ahmet İnam; *'Dinin Anlamı Üzerine'* başlıklı yazılarıyla ufkumuzu açmaya devam ediyorlar. Genç yazarlar Elif Tunca, Şamil Potur ve Yakup Öztürk de dergiye omuz veren isimlerden.

Aylık kültür ve aktüalite dergisi Mostar, 2009 yılının Mayıs ayında, 50. sayıyı geride bırakmanın heyecanı içerisinde ve yenilenen yüzüyle 5. yaşına girerek yola devam etti. Eylül 2009'da çıkan 55. sayının kapağında; *'Ferhat Kentel ile yapılan söyleşi*'nin, Yusuf Civelek, Tülin Vural Arslan, Hatice Kurtuluş, Köksal Alver ve Canan Çınar'ın kaleminden incelenen *'Güvenlikli Siteler – İdeal kent miti gerçekte ne vadediyor'* başlıklı dosyanın ve *'Gündem'* sayfasında yer alan Naci Bostancı, Mahzar Bağlı ve Hatem Ete tarafından kaleme alınan *'Kürt Meselesinde Tarihî Süreç'* başlıklı incelemelerin duyurusu yapılıyor.

Mostar Dergisi'nin Mayıs 2009'da değişen künye bilgileri ve iletişim kanalları: Mostar Basın Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına İmtiyaz Sahibi. Ali Avni Bayer. Genel Koordinatör: Sabahattin Aydın. Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Kasım Fidan. Yayın Yönetmeni: Mustafa Fuat Er. Editörler: İbrahim Baran, Sadık Şanlı. Adres: Eyüpsultan Mahallesi, Osmangazi Caddesi, Esma Sok. Nu: 4 Samandıra / İstanbul Telefon: 0216-564 25 00 Belgegeçer: 0216-564 26 36 www.mostar.com.tr e-posta: dergi@mostar.com.tr

TUNA BOYLARI

İstanbul'da, Temmuz Ağustos 2008'de Rumeli'yi farklı Yönleriyle Anadolu'ya, Anadolu'nun renklerini Rumeli'ye taşıyan Tuna Boyları tanıtımı ve iki aylık yayın programıyla yayınlanmaya başladı.

24 X 30 santim ölçülerinde, tamamı ofset renkli baskılı kalın karton kapak içerisinde 96 sayfalık derginin birinci sayıdaki künyesi şöyleydi: İmtiyaz Sâhibi: Mehmet Turgut. Genel Yayın Yönetmeni: Eyüp Orak. Yazı İşleri Müdürü: Recep Bahar.

Bosna - Hersek'ten Sancak'a, Bulgaristan'dan Makedonya'ya Balkanların bütün yönleriyle ele alındığı, ayrıca ilk sayısında her biri Türkiye'de dikkat çeken ve başarılara imza atan Rumeli kökenli işadamlarıyla da çarpıcı röportajların sayfalarına taşındığı Tuna Boyları Dergisi'nin bu sayısında bulunan İnceleme, Araştırma, Sektör, Sohbet, Röportaj, Analiz, Tarih başlıklı konular ve yazılardan bâzıları şunlardı: Kapak konusunu Gazeteci-Yazar Münire Coşkun`un kaleme aldığı "Bosna`yı unutmadık, unutturmayacağız". Bosna'daki etnik temizlik sırasında sık sık bölgede bulunan Coşkun`un gözlemlere dayanan Tuna Boyları`nın "tarihi ve güncel gelişmeler" başlığı altında yazıları. Sancak Boşnakları Milli Meclis Başkanı Uglanin in Türkiye ziyareti. Bulgaristan Türkleri ve Türk Bulgar İlişkileri. Kafkasya'daki Çerkez sürgününün 144. yılı. Bosna soykırıma uğradı, dünya sessiz kaldı. Bölünmüş bir Türk diyarı: Sancak. 200 yıldır kanayan yara: Batı Trakya. Rumeli`den göç edip Türkiye`de iş kuran işadamlarıyla röportajlar. Her biri ayrı bir başarı öyküsüne imza atan işadamları, kendi tecrübelerini okurlarına aktarıyor. Balkan mutfağı da tanıtılıyor. Derginin ilk sayısında

gurmeler için Boşnak böreği tanıtılıyor ve değişik Boşnak böreği tarifleri veriliyor.

Editör Fatih İnan, "*Değerli Okurlarımız*" başlıklı sunuş yazısında özetle şöyle diyordu: "*Okudukça her sayfasında kendinizi bulacağınız yepyeni bir dergiyle karşınızdayız. Dergimizin adını TUNA BOYLARI koyduk. Çünkü Tuna Boyları ortak tarihimizdir, kültürümüzdür ve hâlâ 200 senedir sönmeyen yaramızdır. Tarihini bilmeyen milletler yok olmaya mahkûmdur. Tuna Boyları Rumeli Dergisi yakın geçmişine ışık tutan, Balkanlarda yaşanan hadiseleri mükemmel bir inceleme, araştırma üslubuyla ortaya koyan, gençlere iksir olacak güzel bir dergi ile hizmetinizdedir.*

Araştırma, inceleme yazılarıyla tarihi günümüze taşıyan Tuna Boyları Rumeli Dergisi canlı ve orijinal resimleriyle kütüphanenizin başköşesinde yerini alacaktır. Daha ilk sayısında bağımsızlık mücâdelesinin canlı hâtırası olarak gelecek nesillere bırakacağımız önemli bir kaynak olacaktır. Kültür mirasımızı yaşamak ve yaşatmak hepimizin görevi olmalıdır anlayışıyla yola çıktık.

Güncel haberleri de konusunda uzman, sektöründe lider firma yetkilileriyle sizler için değerlendirdik. Orijinal ve hiçbir yerde bulamayacağınız röportajlarımızı akıcı üslubuyla bir okumada bitireceksiniz. Her sayımızda birbirinden farklı konulardaki röportajlarımızı sizler için hazırlamaya devam edeceğiz. Eğitimden mutfağa, bulmacadan sağlığa kadar hayatımızın her aşamasının bölümlerini büyük bir itina ile sizler için hazırladık.

Bizlere katkı sağlayan dostlarımıza kısaca herkese şimdiden teşekkür ediyorum. Tüm saygı ve hürmetlerimle sizleri selamlıyorum..."

Derginin 8. sayfasında 1877 – 1878 Osmanlı-Rus harbini müteakip Rus destekli Karadağ birliklerinin, Boşnak şehri Niksiç'i ele geçirmesi, Boşnakların, Osmanlı coğrafyasına başlayan ilk olarak bugünkü Libya, Lübnan, Arnavutluk'un Draç (Durres) şehirleri ve Türkiye'nin Karamürsel ve Eskişehir bölgelerine sonraları Bosna, Hersek, Krajina, Sancak ve Karadağ bölgelerinden, Anadolu'nun birçok köy ve kasabalarına devâmeden göçler kurulan yeni köyler ve parçalanmış birçok aileleri anlatan araştırmalara yer verilmiştir.

Derginin ikinci sayısında Mehmet Turgut "*Yazı Masası'ndan*" başlıklı sunuş yazısında özetle şöyle diyordu: ***"Rumeli'yi farklı Yönleriyle Anadolu'ya, Anadolu'nun renklerini Rumeli'ye taşıyan Tuna Boyları dergisinin ikinci sayısı ile karşınızdayız. Ekonomik krizin Tempo ve Aktüel gibi on yıllardır yayın yapan dergileri basın dünyasından saf dışı bıraktığı, reyting sıralamasında başa güreşen dizilerin bile yayından kaldırıldığı bir ortamda, Tuna Boyları dergisini kalitesi ve içeriğinden taviz vermeden bir kez daha siz saygıdeğer okurlarımızın beğenisine sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz.***

Bu sayımızda da önemli dosyalara ve söyleşilere imza attık. Kapak dosyamızı, Sırpların 1995 yılında Birleşmiş Milletler saflarında görev yapan Hollandalı askerlerin desteğiyle 8 bin Boşnak Müslümanı vahşice şehit ettiği Srebrenica soykırımına ayırdık. Üzülerek dikkatlerinizi çekmek isteriz ki, Batı dünyası Hıristiyanların imajını restore edip bu utanç tablosunun gelecek nesillere yansıtılmaması için Srebrenica vahşetinin üzerine sünger çekmek için bir takım 'toplum mühendisliği' projelerini hayata geçirmiş durumda. Maalesef Bosna-Hersek devletinin 3 başlı oluşu, ülkenin ekonomik olarak istenilen düzeyde olmaması, Avrupa Birliği'ne tam üye olma arzusu Batı dünyasının toplum mühendisliği aktivitelerinin önünü açıyor. Bizler de Tuna Boyları olarak Srebrenica'da yaşananları unutturmamak için elimizden geleni yapacağız."

Bu sayımızda ayrıca Türk futbolunda çok özel bir köşesi bulunan, Balkanlardan Anayurda göç etmiş herkesin medar-ı iftiharı olan efsane futbolcu Saffet Sancaklı ile yapılan kapsamlı söyleşiyi ilgiyle okuyacaksınız. Dahası bu sayıda söyleştiğimiz Rumeli Türkleri Vakfı Başkanı Melek Aras'ın "Türkiye'nin sınırını Bosna'dan başlatmazsanız, sizi İstanbul'da oturtmazlar" sözü yıllarca kulaklarımızda çınlayacaktır."

Ciddî görünümlü sayfa düzenlemeleri ile Kardeş Dergiler arasında seçkin bir yeri olan derginin iletişim kanalları: Telefon: 0.212-598 78 01 Belge Geçer: 0.212-579 91 08 Derginin internet adresi: www.tunaboylari.com'dur

EYLÜL DENİZİNDE BİR MARTI

MUSTAFA AKBABA

Eylül denizine konmuş bir martı
Çok kanat çırpmaktan oldukça yorgun
İlgilendirmiyor şimdi bol balık
Bir tane küçücük olsa da olur
Eylül denizine konmuş bir martı
Beyaz düşleriyle bembeyaz durur.

Sükûnet... Sükûnet... Derin sükûnet...
Poyrazlar çekilmiş, sessiz ortalık
Uzak iklimlerden akisler vurur
Geceler tükenmiş, şafaklardadır
Eylül denizine konmuş bir martı
Ufuklar ötesi ufuklardadır.

2012 YILI İÇERİSİNDE NEVZUHUR'DA YAZANLAR VE YAZDIKLARININ LİSTESİ AŞAĞIYA ÇIKARILMIŞTIR

AKBABA Mustafa:
25. Sayıda: YEMEN ELLERİ
26. Sayıda: ADALAR
27. Sayıda: BİR KÜLTÜR ERİ RAMAZAN KAR
28. Sayıda: ADALAR DENİZİNDE DÖRT GÜN DÖRT GECE
29. Sayıda: BİR SEYAHATİN ANATOMİSİ
30. Sayıda: "ŞEB-Î YELDÂ-YI HİCRÂN İÇRE KALDIM"
EYLÜL DENİZİNDE BİR MARTI (şiir)

ANDAÇ:
25. Sayıda: UÇKURUNDAN BAŞKA DÜĞÜM TANIMAYANLAR GÖRDES'İ NEREDEN BİLECEKLERDİ
26. Sayıda: YOLUN RENKLİ TAŞLARI (Mustafa Akbaba'nın iki şiiri üzerine bir tahlil çalışması)
HİÇ BİLMEYECEKSİN (şiir)
27. Sayıda: HANGİMİZ DÖNDÜRMEDİK Kİ DÜNYAYI
28. Sayıda: MEDENİYETİN OMURİLİĞİNDE SU VARDIR
30. Sayıda: GEÇMEZ AKÇE SAHİBİNE DÖNERDİ

AŞIK KAZANOĞLU:
25. Sayıda: AĞAM (şiir)

ÇETİNOĞLU Oğuz:
27. Sayıda: "GÖNÜL DÜNYAMIZI AYDINLATANLAR"
29. Sayıda: "DEĞERLERİMİZ VE TÜRKİYE"

ÇETİNOĞLU Oğuz – POLAT Mehmet Şadi:
25. Sayıda: DERGİLER DERYÂSINDAN – KARDEŞ DERGİLER (3)
26. Sayıda: " " TÜRK DÜNYASI TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
27. Sayıda: " " KARDEŞ DERGİLER (4)
28. Sayıda: " " KARDEŞ DERGİLER (4 devamı)
29. Sayıda " " HİLÂL-İ AHDÂR (YEŞİLAY) DERGİSİ

DEMİREL Ali:
25. Sayıda: SAVAŞA DAVET
26. Sayıda: HAÇLI SEFERLERİ BAŞLIYOR
27. Sayıda: HAÇLI SEFERLERİ BAŞLADI
28. Sayıda: HAÇLI SEFERİ DEVAM EDİYOR
29. Sayıda: HAÇLILAR BARBARLIKLARININ YANI SIRA YAMYAMDILAR
30. Sayıda: HAÇLI ORDULARI KUDÜS'TE

KAPLAN Ahmet:
25. Sayıda: BİR İHTİYARIN İPTİLA DEFTERİNDEN

KÜRÜM M. Turgay:
27. Sayıda: FUTHARK ALFABESİNİN GİZEMİ
28. Sayıda: AVRASYA'DA RUNİK YAZI
29. Sayıda: AVRASYA'DA RUNİK YAZI (devamı)
30. Sayıda: AVRASYA'DA RUNİK YAZI (devamı)

POLAT M. Şadi:
30. Sayıda: DERGİLER DERYÂSINDAN – KARDEŞ DERGİLER (5)

SATOĞLU Abdullah:
25. Sayıda: "BEKLERİM HER GÜN BU SAHİLLERDE"

ÜNVER Fatih:
27. Sayıda: GÜVERCİN (şiir)
29. Sayıda: ALDANIŞTIR (şiir)

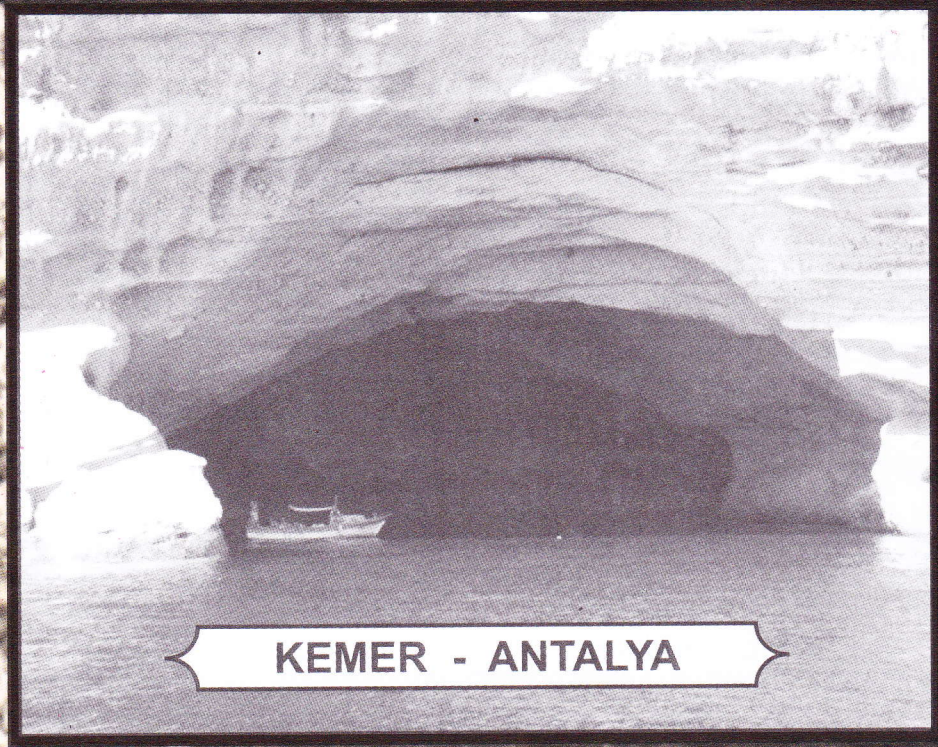
KEMER - ANTALYA